

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De septem artibus liberalibus - Cod. Aug. perg. 171

Cassiodorus, Flavius Magnus Aurelius

[S.l.], [1. Drittel des 9. Jh.]

De dialectica

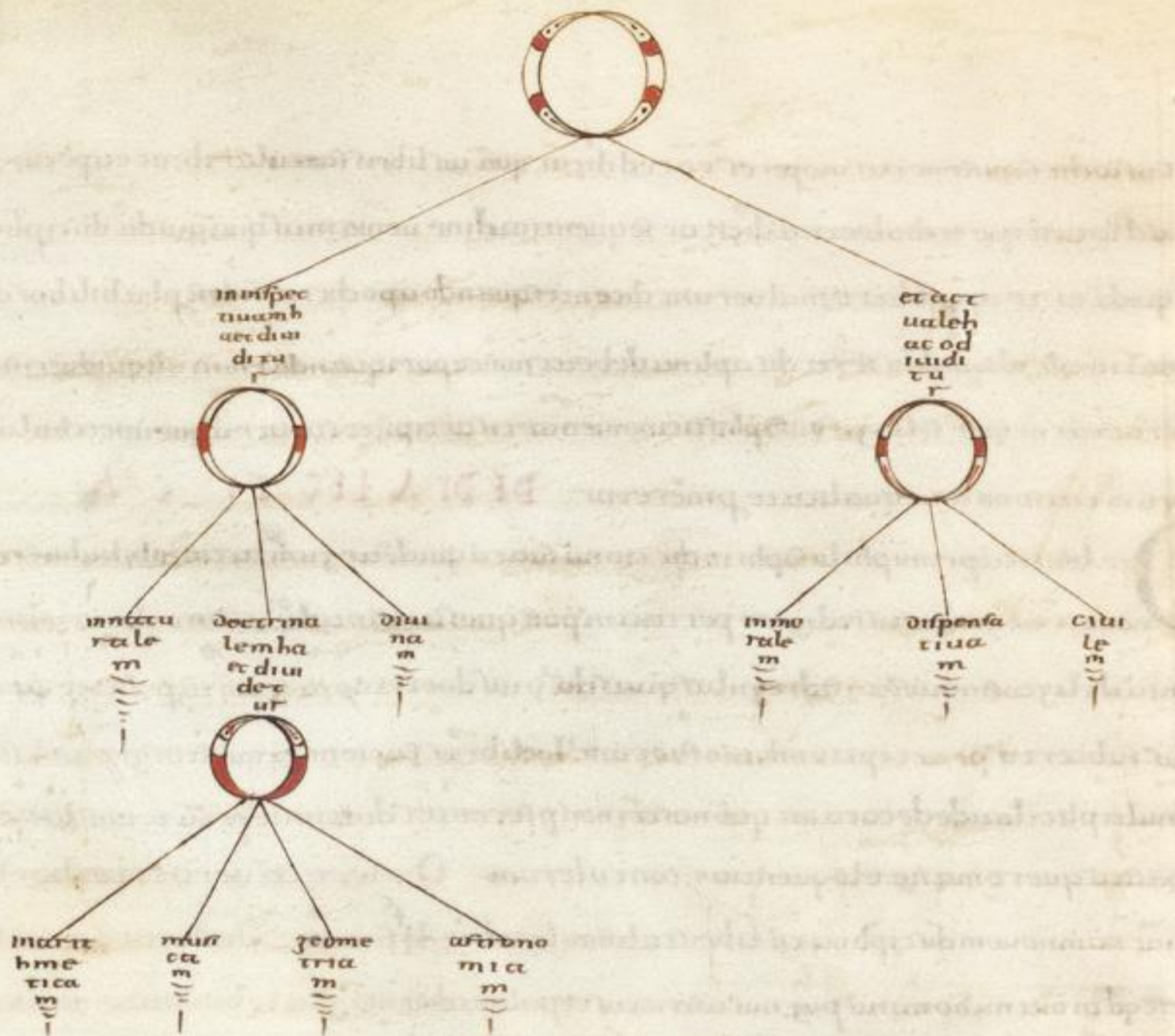
[urn:nbn:de:bsz:31-38304](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-38304)

Custodi sic instructus in operes eo red dicitur quā uis libris saecularib; occupetur nunc
 ad logicā que et dialectica dicitur sequenti ordine ueniamus quā quidā disciplinam
 quidā artem appellare maluerunt dicentes quando apodicticis id est probabilibus dispu
 tationib; aliquid dicitur disciplina debet nuncupari quando enim aliquid uerisimile
 tractat ut sunt syllogismi sophisticum nomen artis accipiat ita utrumque uocabulum ar
 gumtationis suae qualitate pmeretur

DE DIALECTICA

Dialecticā primi philosophi inductionū suarū quidē argumtationib; habuerunt
 non tamen ad artem redigere peritiam post quos aristoteles uisus fuit doctrinarū om
 niū diligens inquisitor ad regulas quas dā uisus doctrine argumtationis duxit quae pri
 us sub certis praeeptionib; non fuerunt hie liberos faciens exquisitos grecorū scholā
 multiplici laude decoratus quē nostri non pferentes diutius alienū translātū ex
 positū que romanę eloquentiae contulerunt Dialecticā uero et rethoricā
 uarro in nouem disciplina rū libris talis similitudine dēfinit Dialectica et rethorica
 est qd in manu hominis pugnis astrictus et palma distensa; illa breuioratio ne argum
 ta concludens ista facundiae cū pos copioso sermone disturrens illa uerba con
 trahens ista distendens dialectica siquidē addis serendas res uerborū retho
 rica ad illa que nuntur docenda facundia illa ad scholas non numquā uenit
 ista uerba pceda in forū; illa requirit rarissimos studiosos haec frequen
 tes et populos sed prius quā de syllogismis dicamus ubi tota uis dialecticae
 uirtus et uirtus ostenditur oportet de uis intans quasi quibusdā elem
 tar pauca disserere ut sicut est a maiorib; distinctus ordo ita et nos ite dispo
 sitionis uerba in mentio Consuetudo itaque est doctorib; philosophiae an
 te quā ad ista uerba ueniant exponenda diuisione philosophiae paucis
 attingere quā nos quoque seruantes praesentate pore non in merito
 credimus intamandam

PHILOSOPHIA DIUIDITUR

Philosophia est diuinarum humanarumque rerum in quantum homini possibile est percipiabilis scientia. **A**lter philosophia est ars artium et disciplina disciplinarum.

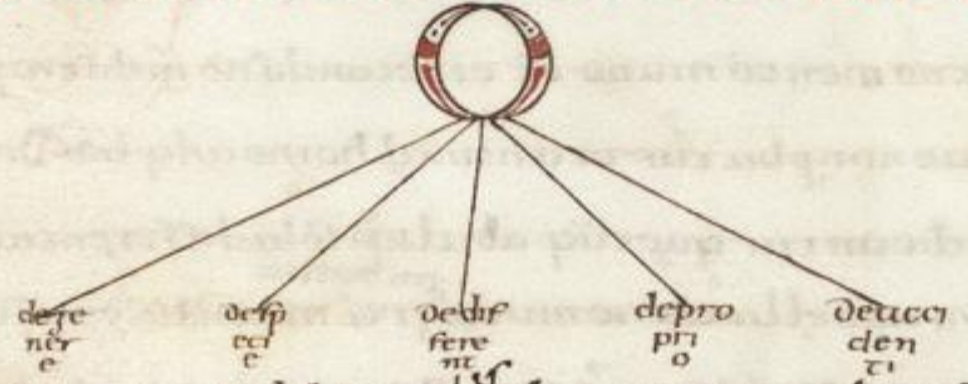
Rursum philosophia est meditatio mortis quae magis conuenit christi anis qui seculam uitam calcata conuersatione disciplinabili similitudine futurae patriae uiuunt sicut dicit apostolus in carne non ambulantes non secundum carnem militamus et alibi conuersatione nostra in caelis est. **I**n inspectiua dicitur quae super transcendibilia de diuinis aliquid et caelestibus contemplantur ea quae mente solummodo contuemur quoniam corporeum superceduntur aspectum.

Naturalis dicitur ubi unius cuiusque rei natura discutitur quia nihil contra naturam generatur inuita sed unumquodque his usibus deputatur in quibus a creatore productum est nisi forte cum uoluntate dei aliquid miraculum puenire monstratur. **D**octrinalis dicitur scientia quae abstracta considerat quantitates abstractae nisi quantitas dicitur quae intellectu a materia sepa-

rationes uel ab aliis accidentibus; ut est par in par uel alia huiusmodi in solarcaio
 tinatione tractamus **Di**uinalis dicitur quando aut ineffabile natura
 di aut spiritalis creaturas ex aliqua parte profundissima qualitate differi
 mus **A**rithmetica est disciplina qua tractat numerabilis secundum se
Musica est disciplina quae de numeris loquitur quia ad aliquid sunt his qui
 inueniuntur in sonis **G**eometria est disciplina magnitudinis immo
 bilis et formarum **A**stronomia est disciplina cursus caelestium siderum
 que figurarum contemplatur omnes et habitudines stellarum circa se et circa
 terram indagabilis ratione percurrit **A**ctualis dicitur quae res propositas opera
 tionibus suis explicare contendit **M**oralis dicitur pro qua mos uiuendi honer
 tus appetitur et instituta ad uirtute tendentia preparantur **D**ispensati
 ua dicitur domestica rerum sapienter ordo dispositur **C**iuile dicitur pro
 quod totius ciuitatis administratur utilitas **P**hilosophiae diuisionibus; defi
 nitionibus; que tractantur in quibus generaliter omnia continentur. Nunc
 ad porphyrii librum qui usago describitur accedamus.

ISAGOGES PORPHIRII TRACTAT DE PARTIBUS QUIN

QUE 33

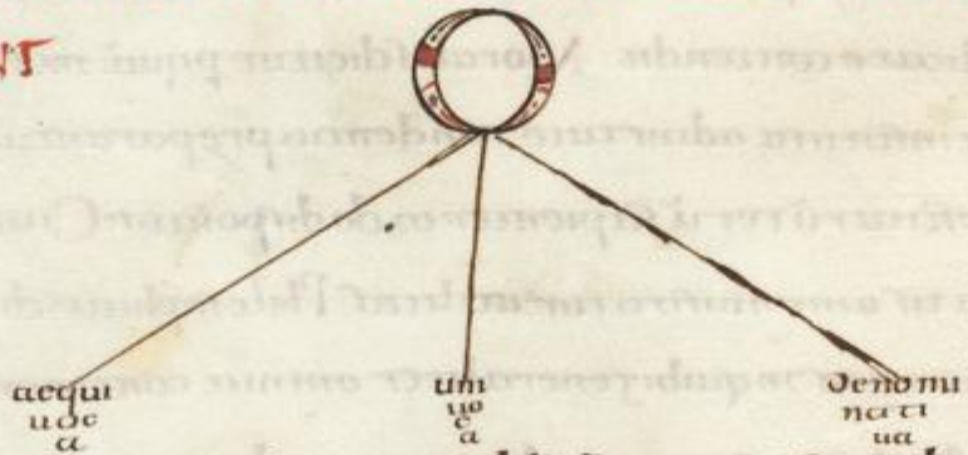

Genus est ad species pertinet quod differentibus; specie in eo quod quid sit praedicatur
 ut animal pro singulari enim species. id est hominis bouis equi et ceterorum
 genus animal praedicatur ad quod significatur **S**pecies est quod de pluribus;
 et differentibus; numero eo quod quid sit praedicatur nam de socra et plato
 ne et cicero ne homo praedicatur **D**ifferentia est quod de pluribus; et differentibus;
 specie in eo quod quales sit praedicatur sicut rationale et mortale in eo quod
 quales sit de homine praedicatur **P**roprium est quod una quaeque species

uel p[er]sona certo additamento insignitur et ab omni cōmuniōe separatur

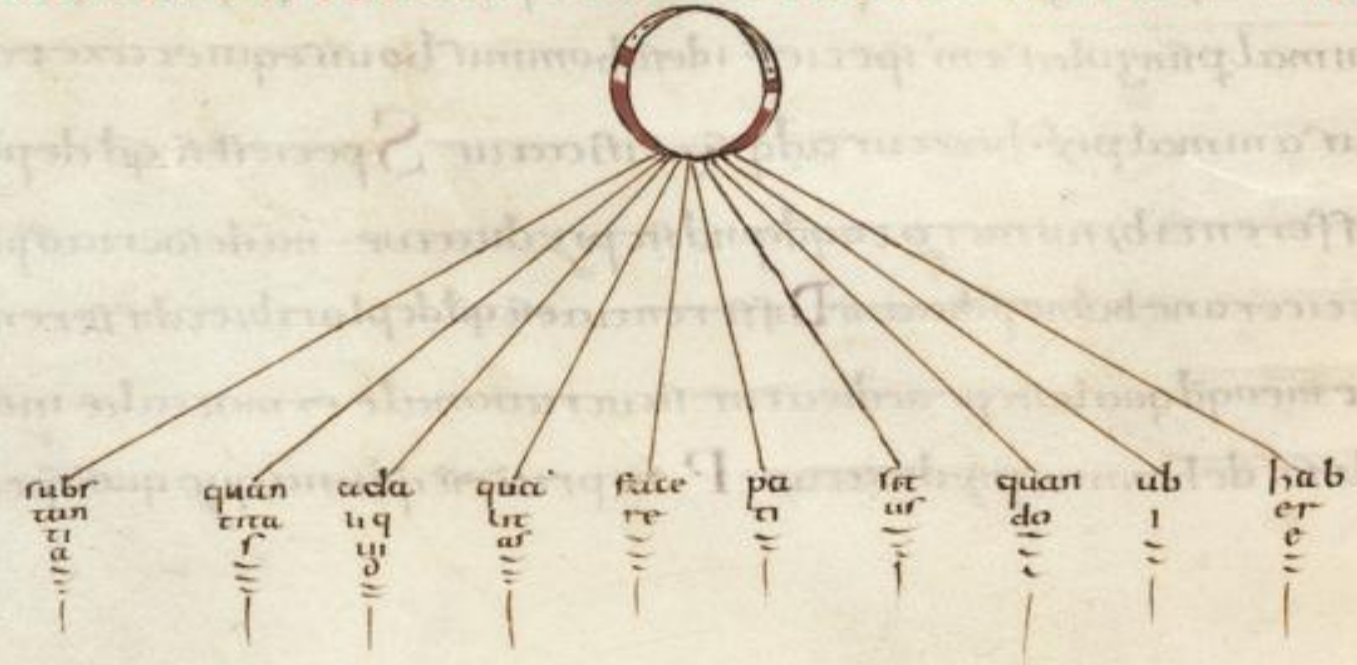
Accidens est q[ui]d accidit et recidit p[ro]pter subiecti corruptionē uel ea quae sic
accidunt ut penitus non recedant haec quae plenius nos sed desiderata intro
ductionē legit p[er] phiri qui licet ad utilitatem alieni operis sed dicat
scribere non tam sine p[ro]pria laude uisus esse aliud dicta for[um] mas se. Sequen
tur aristotelis categoriarum siue p[re]dicamenta quib[us] mirū in modū p[ro]uari
at significantias hominis sermo conclusus est quorū organa siue instru
menta sunt tria.

ORGANA VEL INSTRUMENTA CATEGORIARUM SIUE PRAEDICAMENTORUM SUNT

Aequiuoca dicuntur quorū nomen sōlū cōmune est secundum nomen uero subst
antiae ratio diuersa ut animal homo et quod pingitur. **U**niuoca dicun
tur quorū et nomen cōmune est et secundū nō mōdis crepare eadē sub
stantiae ratio non p[ro]bat ut animal homo ad q[ui]bas. **D**enominatiua id ē
deriuatiua dicuntur quae cūq[ue] ab aliq[ui]sōlā ad differentia casus secundū
nōm habent appellatione mutae ^{grammaticae} et a fortitudine foras.

ARISTOTELIS CATEGORIAE VEL PRAEDICAMENTA SUNT DECĒ

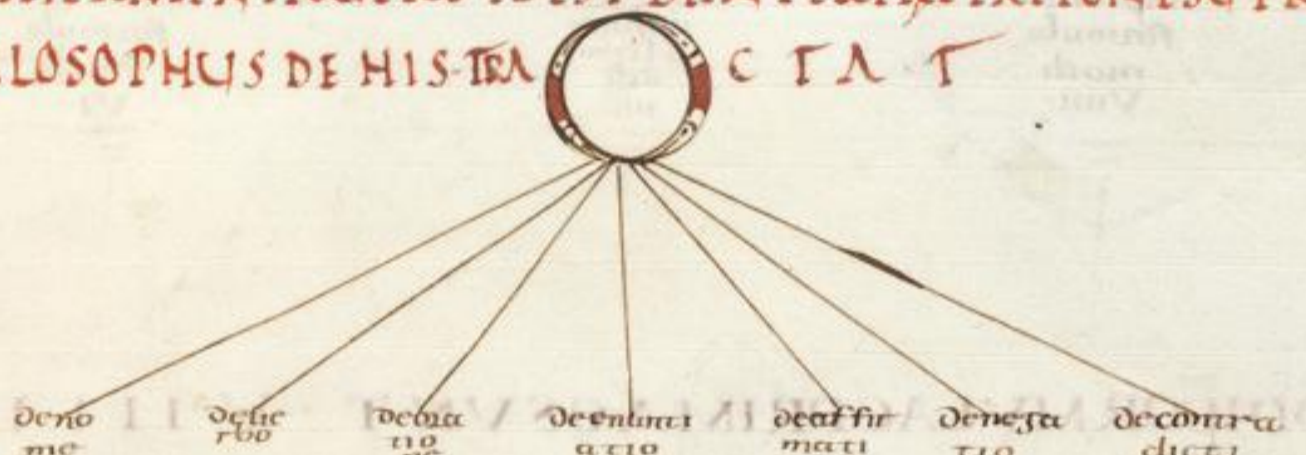

Substantia est que proprie et principaliter et maxime dicitur quae neque de subiecto proprie dicitur neque in subiecto esse aliqui homo uel aliqui equus. secundae autem substantiae dicuntur in quibus species; illaeque principaliter substantiae primo dicuntur insunt ut que cluduntur ut in homine cicero

Quantitas autem discretiva est et habet partes ab alter utro discretas nec communicantes secundum aliquam communem terminum uel ut numerus et sermo qui perferuntur aut continua est et habet partes que secundum aliquam communem terminum ad invicem conecuntur uelut linea superficies et corpus locus motus et tempus.

Ad aliquid uero sunt que cum hoc ipso quod sunt aliorum esse dicuntur uel ut manus dupli habitus dispositio scientia sensus positio. **Q**ualitas est secundum quam aliqui qualiter dicimur ut bonus malus. **F**acere est ut seicare uel urere id est aliquid operari. **P**ati est ut seicari uel luri. **S**itus est ut sicut sedet iacet. **Q**uando est ut esterno uel cras. **V**bi est ut in asia in europa in libia. **H**abere est ut calciam uel armatum esse hoc opus aristotelis in mente legendum est quando sic ut dictum est quid quid homo loquitur inter deum ita per dicantur bene uel ab alter inuenitur per se ita ad libros intelligendos qui si uerba horum si uel ad lectas applicantur sequitur liber perier mentias subtilis simus nimirum et per uarias formas rationes que ad hunc simus de quod dicitur est aristotelis quando per hermenias scripta ab athenis in mitem tangebatur

IN PERIHERMENIA UERO IDEST DE INTERPRETATIONESU PRADICTUS PHILOSOPHUS DE HIS TRACTAT

Nomine est uox significatiua secundum placitum sine tempore cuius nulla pars est significatiua separata aut sortata. **V**erbum est quod con significat et est sepe eorum et tempus cuius pars nihil sortata significat.

que de altero dicuntur nota ut ille cogitatur disputatur **O**ratio est uox significatiua cuius pars a liquid separata significatiua est ut socrates disputatur

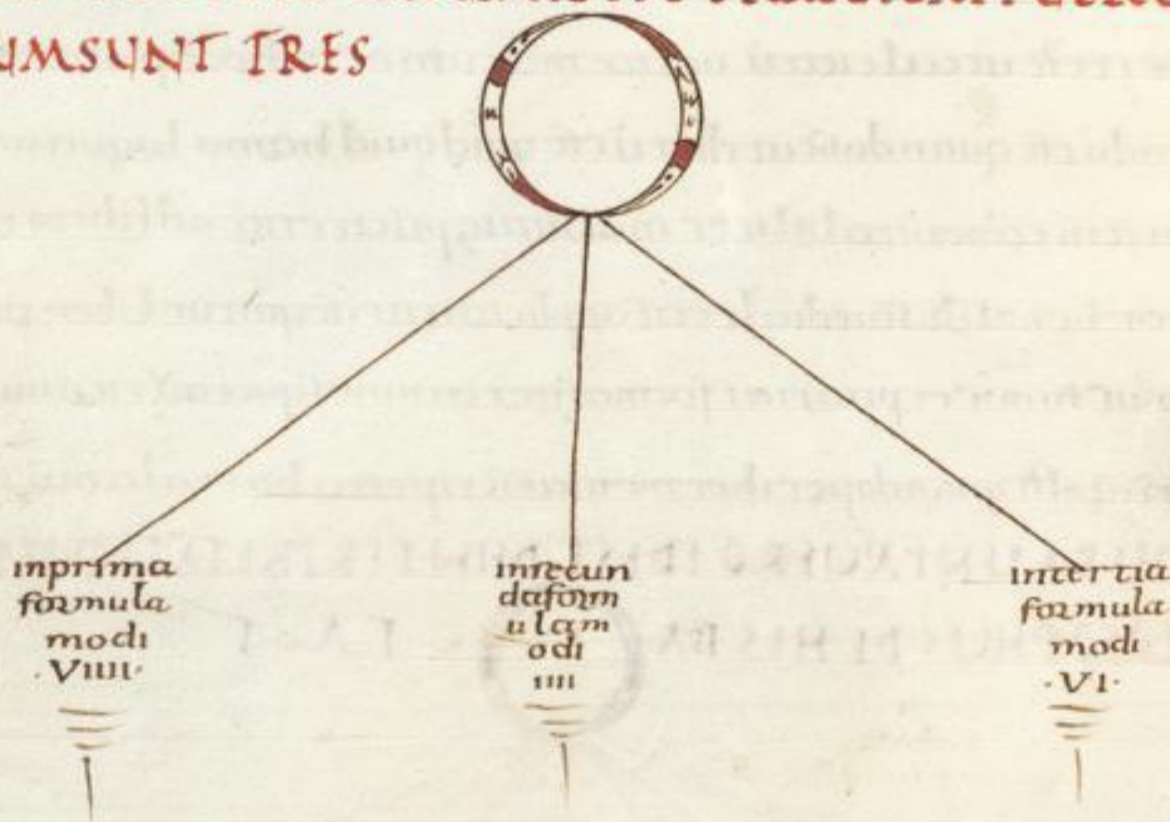
Enunciatiua est oratio est uox significatiua de eo quod est aliquid uel non est ut socrates est socrates non est **A**ffirmatio est enunciatio alicuius de aliquo ut socrates est **N**egatio est alicuius de aliquo ut socrates non est

ut socrates non disputatur

Contradictio est affirmationis et negationis oppositio ut socrates non disputatur

Haec omnia in libro supra memorato minutissime diuisa et subdivisa tractantur que nos breuiter intima se sufficit quando in ipso competens explanatione reperitur maxime cum eum sex libris aboethio uisum magnifico conficit expositum qui uobis inter alios codices est relictus Nunc ad syllogisticas species formulas que ueniamus in quibus nobis uel philosophorum uigiter exercetur ingenium

FORMULAE CATEGORICORUM IDEST PRAEDICATI UORUM SYLLOGIS MODI SUNT TRES

MODI FORMULAE PRIMAE SUNT .VIII.

<p>primusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem directum ut quod dam iustum non est turpe</p> <p>I</p>	<p>secundusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem indirectum ut quod dam iniustum non est turpe</p> <p>II</p>	<p>tertiusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem directum ut quod dam iniustum non est turpe</p> <p>III</p>	<p>quartusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem indirectum ut quod dam iustum non est turpe</p> <p>IIII</p>	<p>quintusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem directum ut quod dam iniustum non est turpe</p> <p>V</p>	<p>sextusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem indirectum ut quod dam iustum non est turpe</p> <p>VI</p>	<p>septimusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem directum ut quod dam iniustum non est turpe</p> <p>VII</p>	<p>octavusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem indirectum ut quod dam iustum non est turpe</p> <p>VIII</p>	<p>nonusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem directum ut quod dam iniustum non est turpe</p> <p>VIII</p>
--	---	---	--	---	---	--	--	--

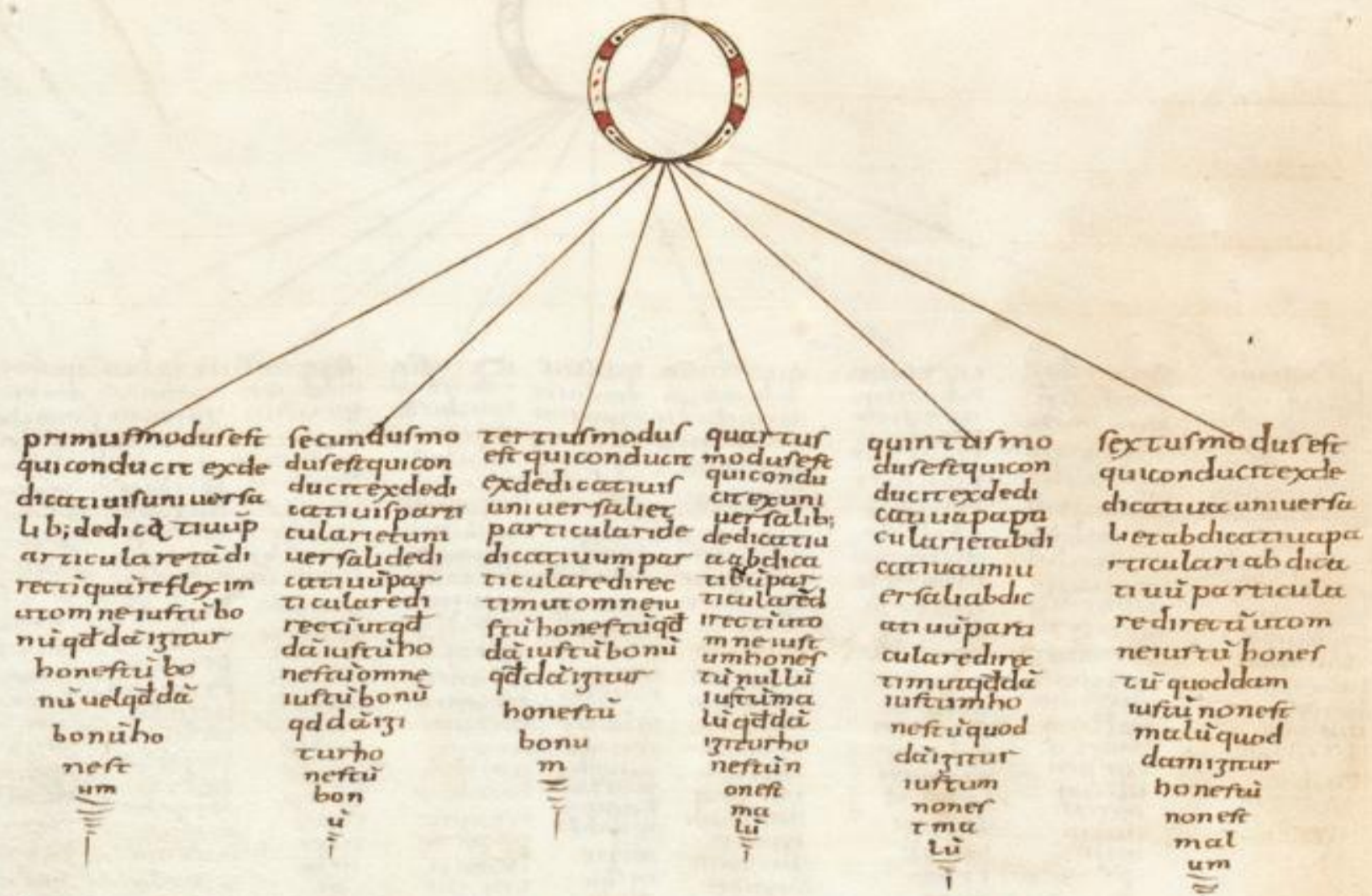
MODIFORMVLAE

SECUNDAE IIII

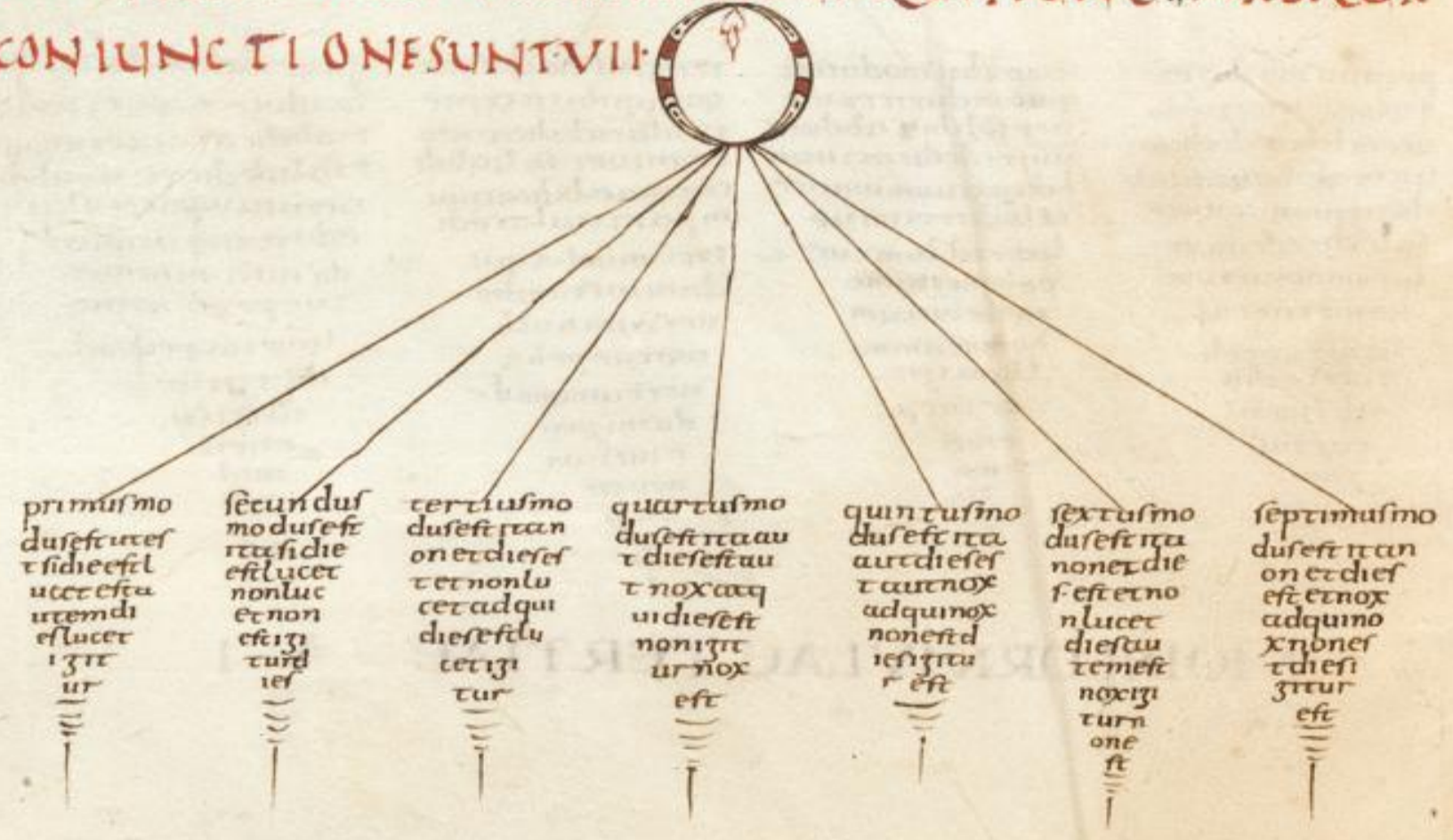
<p>primusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem directum ut quod dam iustum non est turpe</p> <p>I</p>	<p>secundusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem indirectum ut quod dam iniustum non est turpe</p> <p>II</p>	<p>tertiusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem directum ut quod dam iniustum non est turpe</p> <p>III</p>	<p>quartusmodus est qui conducit ex uniuersali bus ad particularem indirectum ut quod dam iustum non est turpe</p> <p>IIII</p>
--	---	---	--

MODIFORMVLAE TERTIAE VI

Haec formulae categoriarum syllogismorum qui plene nosse desiderat librum hunc qui inscribitur perier memias apulei et quae subtilius sunt tractata cognoscit nec fastidium nobis uerbare perita congeminent distincta enim adque considerata ad magnas intellegentiae uias praestante domino nos ut illi uerimroducunt Nunc ad hypotheticos syllogismos ordine currente ueniamus.

MODI SYLLOGISMORUM HYPOTHETICORUM QUI FIUNT CUM ALIQUA CONIUNCTIONE SUNT VII.

modas autē ypotheticorum syllogismorū si quis plenius nosse desiderat le
 gat librum marci uictorini qui inscribitur de syllogismis ypotheticis Sciendū
 quoque qm̄ tullius marcellus chartaginensis de categoricis et ypotheti
 cis syllogismis quod adiuersis philosophis latinis si me dictum est septē libris
 breuiter subtiliter que tractauit ita ut primo libro de regula ut ipsedi at
 colligentiarum artis dialecticæ disputaret et qd̄ ab aristotele de cate
 goricis syllogismis multis libris dictū est ab isto secundo et tertio li bro
 breuiter expleretur qd̄ autē de ypotheticis syllogismis ab isto in nūme
 ris uolunt in his tractatū est ab isto quarto et quinto libro colligetur in
 sexto uero de misticis syllogismis in septimo autē de cōpositis disputauit que cō
 dicē uobis legendū reliquit. hinc ad pulcherimas dēfinitionū species acceda
 mus quæ tantæ dignitatē præcellunt ut possint dici oratio nū maximū
 decus et quedā lumina dictionē. **D**efinitio uero dēfinitio nū est oratio
 breuis unius cuiusque re in natura ma cōmunione diuisa propria significā
 tione concludens hæc multis modis præceptis que con ficitur .

Definitionum prima est usus id est substantialis que propriae et uere dicitur definitio ut est homo animal rationale mortale sensus discipline que capax haec enim definitio per species et differentias descendens uenit ad proprium et designat plenissime quid sit homo

Secunda est species definitionis quae graece ennoematica dicitur latine notio ~~methe~~ nuncupatur quam notionem communi non proprio nomine possumus dicere hec isto modo semper efficitur homo est quod rationali conceptione et exercitio praestant animalibus cunctis non enim dixit quid sit homo sed quid aget quasi quoddam signo innotitiam de uocato in ista enim et in reliquis notiore proferatur non substantialis ut in illa primaria explicatione declaratur et quia illa substantialis est definitionum omnium optinet principatum

Tertia species est definitionis est quae graece proedes dicitur latine qualitatia haec dicendo quid quale sit id quod sit euidenter ostendit cuius exemplum tale est homo est qui in gemina let artibus pollet et cognitione rerum aut que agere debet eligit aut anima diuersione quod inutile sit contemnit his enim qualitatibus expressus haec definitus homo est.

Quarta species definitionis est quae graece hypographice latine descriptio nuncupatur quae adhibita circuitione dictorum

Factorum quacrem quae quid sit descriptione declarat ut si luxuriosu
 uolumus d^ffinire dicamus luxuriosus est uictus nonne cessar uet sup
 tuosi & onerosi appetens indelicias affluens in libidine promptus hec
 & talia d^ffiniunt luxuriosum quae species d^finitionis orationib; ma
 gis aptae qua dialecticis quia latitudines habet & hec simili modo in
 bonis rebus ponitur & in malis. Quinta species d^finitionis e qua grece
 cata analex in latine ad uerbu dicimus hec uoce illa decu uis requeritur a
 liosermone designat uno ac singulari & quoda modo quid illud sit in uno
 uerbo positu uno uerbo aliode clata continere e tacere. Itē cū ter
 minū dicimus finē aut populatas interpretamur esse uacitatis.
 Sexta species d^finitionis e qua grece cata diaphoranos p^d differen
 tia dicimus id e cū queritur quid int sit int regem & tyrannū ad ec
 ta differentia quid uter ~~it~~ que sit d^finitur id e rex e modestus
 & temperans tyrannus uero impius & immitis. Septima e species
 d^finitionis qua grece cata metaphora latin p^t translatione di
 cunt ut cicero in topicis litus e qua fluctus eluda hoc uarie tractari
 potest modo enim ut moue ac sicut illud caput e arx corporis modo
 ut uita^{pe} et ut illud diuitis sunt breuis uita longu uita ac uita modo ut
 laud & adulescentia e flos etatis. Octava species d^finitionis e qua
 grece cata aphe resim ueniantu latin p^priuantia contrariu eius
 qd d^finitur dicunt ut bonu e qd malū non e iustie qd iniustū nō est
 et his similia qd sentiantur aliter ligat ut necessaria cognitionem
 sibi unius cōp^rue^hensione conecit hoc aut genere d^finitionis uti de
 bemus cū contrariū notū est nā certa ex incertis nemo probat
 sub qua species sunt he d^finitiones substantia e qd neque qua
 litas e neque quantitas neque aliqua accidentia qd gene
 re d^finitionis d^f d^finitur potest et enim cū quid sit d^f nul
 lomo do

compendere ualeamus sublatio omnium existentiumque grecion
ta appellam cognitione di nobis circūcisa et ablatā notarū re
rū cognitione supponet ut si dicamus dī ē qd neque corpus ē
neque ullū elēmtū neque animal neque mens neque sensus
neque intellectus neque aliquid qd ex his capi potest tū enim
actū lib; sublati quid sit dī poterit dēfiniri, non a species dēfīni
tionis ē quā greci catā rpos in latinip quendā imaginatio
nē dicunt ut peneus ē ueneris et anchisae filius hęc sēper in
dubiu si ueratur que greci dōm appellat itē accidit in eozene
re dictionis subialiquid pudora ut metus ē nominare ut ce
rocū me uidelicet sicari illi describant; decima species dēfīnitio
nis ē quā greci o rpos latinū uel ut diximus appellat ut si que
ratur quid sit animal respondecatur homo non enim manifeste
dicatur animal solū ēē hominē cū sint alia innumerabilia sed
cū dicitur homo uel ut ipsū hominē animal designat cū tamen
huic nomini multa subiacent re enim quae sitā p rēdictū decla
rauit exemplū hoc ē aut p p rīū dēfīnitio nis quid sit illud quod
dē querit dēclarare. Undecima est species dēfīnitio nis quā
greci catā ellipse solo derū umogenus latinip indigentā a ple
ni ex eodē genere uocant ut si queratur quid sit triens respon
decatur cū dō drans de est ut sit assis. Duodecima species dēfī
nitio nis ē quā greci catā p enon latinip laude dicunt ut
tullius p dū enuo lex est mens et animus et consiliū et senten
tia ciuitas et alit pax ē tranquillalibertas fit et p uita
perationē quā greci p sōgon uocant seruitus ē postremū
malorū omnium nō modo bellosed morte quoque repellenda
Tertiadecima est species dēfīnitio nis quā greci catā ana.

Logo an latin iuxta ratione dicunt sed hoc contigit cum aioris
 re moineres defintur inferior ut illud hominom mundu sci
 cero ac definitione sic ususe edictu lege annuam dicunt et se
 quarta decima est species definitionis qua grece cataton
 prosta latin ad aliquid uocant ut e illud pater e cuie filius
 dnse cuie seruus et a cero in rhetorici genus e quod plures
 partes amplectuntur p^r as e ~~quod~~ subest generi
 quinta decima est species definitionis quam grece cataetio lo
 gian latinire irationem uocant ut dies est sol supra terra nox est sol
 sub terra scire autem debemus predictas species definitionum topicis
 merito esse sociatas qm inter quaedam argumta^{ta} positae et nnullis lo
 cis comemorantur in topicis; : Nunc ad topicam ueniamus quae s argum
 toru sedes fontes sensuum origines dictionu; De quib; brebit aliqua dicen
 das; Ut et dialecticos locos et retoricos; siue eoru differentias agnoscere
 debemus; Ac prius de dialecticis dicendu est; Propositio est oratio ueru
 falsu ue significans ut siquidicat caelum esse uolubilem; haec enuntiatio
 a proloquium nuncupatur qua est iouero est indubitatione mambigua
 ta itemque adducta propositio ut si qui quaeratur an sit caelum uolubi
 le conclusio est argumentis ad probata propositio ut si que exa
 luis rebur probet caelum esse uolubile enuntiatio qui pes iue sui
 tantum causadicitur; siue ad aliud ad fertur probandum p^o posi
 uo est fide ipsa quae ritur quae stio si ipsa est ad pbata conclusio ~~id~~ i de
 + Argumta^u est oratio reidubiae faciens fide m non
 uero idem est argumen tum quod argumentationam uis sen
 tentia et ratio que ea quae clauditur oratione cum a li quid pba
 tur ambiguu argumentum uocatur ipsa uero argumen tie
 loquutio argumentati odicitur. quo fit ut argumentum
 + igit^u propositio quae stio et confio sed differunt modo.

grece
 tarare
 puse
 esensu
 hosenim
 s defini
 inatio
 erim
 o gene
 uice
 finitio
 si que
 feste
 sed
 men
 ecla
 uod
 ple
 spon
 s def
 ut
 men
 uai
 emi
 da
 na

quidem mens argumentationis sit adque sententiarum ^{a. 2a}menta
tuo vero argumenti pro ratio nem ex plicatio locus uero est
argumenti sedes uel unde ad pposita quaestione conueni
ent trahitur argumentum, quae cum ita sint singulorum
diligenti us natura tractada est. eorum que p species ac
membra figuras que facienda diuisione ac primum deppo
sitione est disserendum. hanc ^{et} sed diximus orationem
ueritatem uel mendacium continentem, huius duae sunt
species affirmatiua aliter uero negatio, affirmatio
est si quis sic effert a celum uolubile est negatio si quis ita pronuntiet
celum uolubile non est. harum uero aliae sunt uniuersales aliae parti
culares aliae indiffinitae aliae singulares, uniuersales si quis
dicit si quis ita pponat. Omnis homo iustus est nullus est
homo iustus est. particularis si quis. hoc modo quidam ho
mo iustus est quidam homo iustus non est. Indiffinitae ^{id est} sic homo
iustus est homo iustus non est. singularis si quis sunt quae de indiuiduo
aliquid singulari que pponunt. Ut cato iustus est cato iustus non
est et enim cato indiuiduus est ac singularis, harum uero aliae praed
dicatiuae aliae conditionales uocantur ^{mut.} praediciuuae sunt.
quae simpliciter pponuntur. id est ^{mut.} qui bus nulla uel condi
tionis adiungitur ut si quis simpliciter dicit celum uolubile est
si huius conditio copuletur fit ex duabus ppositionibus una conditio
na. hoc modo, celum si rotundum sit est uolubile hic enim conditio id est
ut ita demum celum uolubile est intellegatur si rotundum. Quae ita
ae ppositiones praediciuuae sunt aliae conditionales praediciuuae pariter termi
nos appellamus. huius praediciuuae atque subiectiui terminos autem uocauerunt
nomina quibus ppositioni nec ut in ea ppositione quae dicitur homo iustus est.

haec duonominai dicitur. homo iustus⁷ positionis partes uocantur eos de metia
 terminos dicimus. ^{quoru} Quidem alter subiectus est alter uero praedicatus.
 Subiectus ^{est} terminus. Quiminores est praedicatus uero qui maior, ut in ea p
 positione quae dicitur homo iustus homo qui de minus est qua iustus.
 Non enim in solo homini iustitia esse potest. uerum etiam in corpore is
 diuinis que substantiis atque ideo maiores est terminus iustus homo uero
 minor, quod fit. ut homo qui de subiectus sit terminus iustus uero praedi
 catus. Quoniam uero huiusmodi simplices propositiones alteru habent
 praedicatum uel terminum alteru uero subiectu a maioris prius legio
 partis propositio praedicati uel uocata est, sepe autem euenit ut hi
 termini sibi met inueniantur aequales hoc modo. homo sensibilis est homo namq
 et sensibilis uerque sibi aequus est terminus. Nam neque sensibile ultra hominem.
 Ne ultra sensibile homo porrigitur. sed in his hoc euenire necesse est. ut si quidem
 inaequaliter termini sunt. Maior semper de subiecto praedicetur, si uero a
 equaliter. ut terque conuersa de se praedicatione praedicantur, ut uero mi
 nor de maiore praedicetur in nulla propositione contingit fieri autem
 poterit ut propositio numpartit quos terminos dicimus. Non solum in no
 minibus uerum in orationibus inueniamus, nam sepe oratio de oratione
 praedicatur hoc modo; socrates cum platone et discipulis de philosophiae
 ratione pertractat. haec quippe oratio que est socrates cum platone et
 discipulis subiecta est illa uero quae est de philosophiae ratione per trac
 tat. praedicatur, rursus aliquando nomen subiectum de oratione praedicatur.
 Hoc modo socrates de philosophiae ratione pertractat. ^henim socrates ^{ter} solus
 subiectus est oratione uero qua dicimus de philosophiae ratione pertractat
 praedicatur, euenit etiam ut supponatur oratio et simplex uocabu
 lum praedicetur; hoc modo se milidocum super nis diuinisq; substan
 tiis iustitia est, hinc enim oratio per qua proferitur similitudo cum super nis

a. m
 uerum
 conueni
 uloru
 a. fac
 unde p
 tionem
 a. sunt
 mazio
 nuntiat
 p. part
 salis qui
 ul. l. u. c
 am ho
 sic. homo
 diuiduo
 u. non
 praed
 e. sunt
 u. condi
 bile at
 ditiona
 d. ff. i. c.
 u. g. t. a. l.
 f. t. e. m.
 u. e. b. a. c.
 o. m. u. s. t. u. s.

diuinis que substantiis subicitur iustitia uero predicatur, sed de huiusmodi
propositionibus. In his commentariis quos per hermenias aristote-
lis libros scripsimus diligentius disseruimus. Argumenta esse
oratione idubie faciunt fidem. hanc semper natione quaestiones se ne-
cesse esse, nam si ignota notis probantur argumentum uerorem dubiam
probat necesse est ut quod ad fidem quaestiones asseritur sic ipsa nota
ut quaestiones argumentorum uero omnium. alia sunt probabilia et ne-
cessaria alia uero probabilia quidem, sed non necessaria. Alia ne-
cessaria sed non probabilia. Alia nec probabilia nec necessaria. Probabile
uero est quod uidetur uel omnibus uel pluribus uel sapientibus et his
uel omnibus uel pluribus uel maxime notis atque praecipuis. Uel quod
unicuique artificis secundum propria facultate. Uel de medicina medico gubernato-
toridena uibus gubernandis. Et terea quod uidetur cum quo sermo con-
serit, uel ipsi qui iudicat. In quoniam nihil atinet uerum falsum uel sit argumen-
tum. Si tantum uerisimilitudinem tenet, necessarium uero est quod ut dicitur
ita est atque aliter esse non potest. Et probabile quidem ac necessarium
est ut hoc si quid cui libet re sit additum totum maius efficitur, neque
enim quisquam ab hac propositione dissentiet et ita se habere ne-
cesse est, probabilia uero ac non necessaria. Quibus facile quidem animus
adquiescet sed ueritas non tenent firmitate, ut hoc si mater est diligit ne-
cessaria uero sunt ac non probabilia que ita quidem esse ut dicuntur ha-
bere necessitate, sed his facile non consentit auditor. ut hoc obiectum una
ris corporis solis uenire defectum, neque necessarium uero neque
probabilia si que neque in opinione hominum ^{neq} ueritate
consistunt, ut hoc habere que non perdidit conuadiogenem
quibus habet id quisque quod non perdidit, que quidem nec ar-
gumenta dici possunt, argumenta enim re idubie faciunt fidem,

ex his autem nulla fides est que neque in opinione neque in uertute sunt
 constituta dicitur amē potest ne illa quidē esse argumenta que cum sint neces
 saria in mente tam audientibus at probantur, nā si rei dubie sit fides cog
 nita se animus audientis per ea quibus ipse ad quiescit ut conclusio in quo
 que quā non dū probat possit ad cedere, qd si que tantū necessaria
 ac non probabilia nō probat ille qui iudicat necesse ē ut ne illud
 quidē probet qd ex huiusmodi ratione conficitur. Itaque euentū ex
 huiusmodi ratione ^{ratione} ueritate que tantum necessaria sunt ac
 non probabilia non esse ^{qu} argumenta, sed non ita esse atque haec inter p
 tationem recte probabilis intellegendi tenet, ea sunt enim ^{ba} probabilia qui
 bus sponte atque ul tro con ^{sensu} adiunguntur, scilicet ut mox audita
 sint ad p bantur quae uerone necessaria sunt ac non probabilia ^{alibi} probabilibus
 ac necessariis argumentis ante ademonstrantur cognita que et
 credita ad alterius ^{de qua} dubitatur ^{de} firmiter abuntur, ut sunt speculatio
 nē fides et theorematā que in geometria considerantur, namque illic ppo
 nuntur non sunt talia ut in his sponte animus discens accidat sed
 quōam dēmonstratur alia argumentis, illa quo que sunt aet cognita
 aliarū speculationum argumenta ducuntur, Itaque ^{bi} probabilia non sunt sed
 necessaria his quidem ^{di} auctoribus quibus non dum demonstrata sunt
 ad alia liquidā pbandū argumenta esse non possunt, hi autē qui pri
 oribus rationibus eorū quibus non ad quiescebant fidem ceperunt possunt eas qui
 non ambigunt ^{ca} ad argumentum uerū, sed quia quatuor facultatibus dis ieren
 di omne artificium continetur. dicendum est quae quibus ita no uerit
 argumentis ita cul potissimum discipline locorū ad que argumentorū
 paritur ubertas euidenter appareat. Quatuor igitur facultatibus
 earū que uel ut opificibus dis ierendi omnis ratio subiecta est id est di
 alecticōratori philosophō phisicō quorū quidem dialecticū

de uis mod
 a sarisore
 mentū est
 mē se ne
 du biam
 tipiano
 uia et
 Auare
 robabile
 ur et hū
 Uel quod
 lico guber
 uo ser mo
 ita argum
 edictur
 essariū
 nequā
 berne
 demarim
 e dilige
 licuntur
 obiecul
 neque
 itate
 enem
 ecar
 ut fide

† alia non
necessaria

atq; orator in communis argumentorum materia uersatur. Uterque enim si uene-
cesaria siue minime probabilia tamen sequitur argumenta. His igitur illae
duae species argumenti famulantur quae sunt probabilis ac non neces-
sarium; philosophus uero ac demonstrator de solatant ueritate pertrac-
tat. Atque ideo si uesint probabilia si uenon sint nihil refert modo
dum sint necessaria; hic quoque his duabus speciebus utitur argumenti. Quae
sunt probabilis ac necessaria; necessaria ac non probabilis. Patet igitur
in quo philosophus ab oratore ac dialektico in propria consideratione
discedat. in eo scilicet quod illis probabilitate huic ueritatem constiterit se-
ppositam. Quarta uero species argumenti. Quae ne argumentum qui de
recte dicitur supra monstrauimus sophistis solae se attributa; topicorum uero
inuentio est uerisimiliu argumentorum copia demonstrare, de signatis
enim locis sequibus probabilis argumenta ducuntur. Abundans et co-
piosa necessaria fiat materia disserendi, sed quomodo uisum praedictum est p-
babilium argumentorum alia sunt necessaria in locis probabilium argu-
mentorum dicuntur. eueniat necessaria quoque doceantur; quo-
fit ueroratoribus quidem ac dialekticis haec principaliter facultas
paretur; secundum uero locum philosophis; nam in quo probabilis quae de
omnia conquiruntur dialektici ac oratores uiuantur; In quibus
ueroprobabilis ac necessaria docentur philosophiae demonstratio
nisi nisi seratur ueritas. Non modo igitur dialekticus ac orator.
Uerum etiam demonstrator ac uere argumentationis effector habet
quod expositis locis sibi poscat adsumere. Cum inter argumenco-
rum probabilium locos necessaria quoque principia traditio mix-
ta contineat. Illa uero argumenta quae necessaria quidem sunt sed
non probabilis ac que illud ultimum genus scilicet nec probabilis nec ne-
cessarium appositio in consideratione se iunctum esse nisi quod.

interdū quidā sophistici loci exarcedi gratia lectoris adhiben-
tur, quo circa topicorū pariter utilitas in intentione que patefacta est
his enim et dicendi faccul^{ut} et inuestigatio ueritatis sauzetur, nam quod dialec-
torica que oratores locorū iuuat agnitio orationis per inuentionem Copiā
præstant, quod uero necesse rariorū doctrinam locorū philosophi tradet
Uia quodā modo uerit^a et inuestigatio quomāz per uestigandā rimanda
que ulterius disciplināta. Que cōm cognitione pcepta sit usua que ex
excitatione firmāda magnū enim aliquid locorū consideratio polli-
citur scilicet inueniendi uia, quod quidē hi qui sunt huius rationis ex-
pter soliprorisus in gemode putantur, neque intellegunt quantū hac
conderatione querat. quæ in artem redigū uim potestatem que natu-
rae, sed de his actenus nunc de reliquis explicemus, syllogismorū ue-
ro alii sunt p̄dicatiui qui cōdicionales uocantur alii conditionales Quos
hypotheicos dicimus et p̄dicatiui quidē sunt qui ex omnibus p̄dicatiuis
ppositionibus conecuntur ut his que exempli gratia superius ad nota-
uimus enim p̄dicatiuis p̄positionibus textitur. Hypothetica uero
quorū p̄positiones conditione nituntur. Et hic si dies sit lux et
est autē dies lux igitur est p̄positio enim prima cōdicionē tenet hanc
quomā nā ad eum lux est si dies. atque ideo syllogismus hic hypoth-
eticus id est cōdicionalis uocatur, inductio uero est oratio p̄ quā fita par-
ticularibus ad uniuersalē p̄gressio. hoc modo, si in regendis nauib.
non sorte sed arte legitur gubernator si in regendis equis auriga. Non
euenit sed commendatione artis adsumitur si in administranda
republica non sorte principem facit sed peritia moderandi et similia
que in pluribus conquiruntur quibus imperitur et in omni quoque requaquis
queregit que administrari uult. Quinon forte ad commodat
sed arte rectorem uide igitur que admodū p̄ singulas res curatio
(ratio)

quemmsue
igitur ille
neces
te pertra
modo
mentu que
igitur
atione
si autē
qui de
uero
gnat
dant
tū est
liuar
ur, quo
ultas
nā
nquib
stratio
eorator
tor habet
gumeno
aditio
de sunt
le nec
nisi quod

Ut ad uniuersale perueniat nam cum non sorte re gis edartenauem currū
rempuplicam collegiss^z Quasi in ceteris quoque ita sese habeat quod etia
uniuersale conclusit; In omnibus quoque rebus non sorte reductū sed arte p^ocipu
uidebēe pponi; sepe autē multorū collecta particularitas aliquid dā
particulare demonstrat; ut si quis dicat sine quenaibus Neque a carrib^{us}
neq^{ue} agris sorte pponuntur nerebus quidē publicis rectores se sorte ducendi
sunt. Quod argumētatio genus maxime solertes se p^obi la; et si non equā
si illogismo habeat firmitatem; si illogismo nam que ab uniuersalibus ad
particularia decurrete q^{ue} in eo si ueris p^opositionibus contextatur fir
maat in mutabili ueritate. Ut induca habet quēdē maximā p^o babi
litate sed interdū ueritate deficitur. ut ac quis scit canere cantores et qui
luctari luctator quiq^{ue} edificare aedificator quib^{us} multis similitudine
collectis inferri potest qui scit igitur malū. malus est quod non potest ma
liqui p^o notitia deesse non potest bono uirtus enim se se diligit as p^onatur q^{ue} con
traria nec uitare uisū nisi cognitū que atq^{ue} his igitur duobus uelut prin
cipis et generibus argumentandi duo quidam aliud dependuntur ar
gumentationis modi unus quidē si illogismo alter uero inductionis sup
positus; in quib^{us} quidē promptū sit considerare, quod ille qui de a si lo
gismo ille uero ab inductione duca exordiu n^o tam uita hic si illogismo
aut^{em} impleat inductione; hęc aut^{em} sunt in th^o memata q^{ue} exemplum,
in th^o mema quippe est imperfectus si illogismus de se oratione qua n^o omni
bus ante appositionib^{us} constituit; Inferuit festinata conclusio, ut si
quis dicat homo animal est substantia. igit^{ur} est praeter misse enim
altera appositione qua pponit omne animal esse substantia; Er
go qm^{ia} in mema ab uniuersalib^{us} ad particularia p^o banda conten
dit quasi simile si illogismo est, quod uero n^o omnib^{us} que conue
niunt si illogismo p^o positionibus utatur a si illogismo itatione discedit

Atque ideo inperfectus uocatus est syllogismus, exemplum quoque
inductionis similitudine et copulatio dicitur ab adis se dicitur; est enim ex
plum quod per particulare propositum particulare quiddam contendat ostē
dere hoc modo; oportet autem Tullio consulere necaricam in a cum abscipione
gracchus fuerit interemptus ad probatum est enicatilina macicerone de
bere per eum quod abscipione gracchus fuerit occisus; que utraque par
ticularia est se ac uniuersalia singulari uide signat interpositio per
sonarum; quoniam igitur rex parte pars ad probatur quasi inductionis
similitudinem tenet id quod exemplum uocamus; quod autem non plures quibus
id efficiat colligit partes. Ab inductione discedit ita igitur due qui
de sunt argu- mentandis species principales; unaque dicitur syllogis
mus altera que uocatur inductio; sub his caute et uelut ex his manan
tia in hinc mema atque exemplum que quidem omnia x syllogismo ducuntur
et ex syllogismo uires accipiunt; siue enim sit in hinc mema siue
inductio siue etiam exemplum ex syllogismo quam maxime fide capite

Quod in prioribus resolutoribus quod ab aristotele transtulimus demon
stratum est; quocirca satis est de syllogismo de se re re qua si principaliter et ce
teras argumentandi species continentem; restat nunc quid sit locus aperire;
locus namque est ^{marco} tullio placet argumenti sedes cuius de definitionis que sit
uis. Paucis absolua; argumente ni sedes partim maxima propositio in
tellegi potest partim propositio nis maxime differentia nam cum sint aliae
propositiones. Quae cum per se nota est in; cum nihil ulterius habeant quo
demonstrentur; sintque alie quarum fide prima ac maxime suppleant
propositiones necesse est ut omniuque dubitatur ille antiquis simam
teneant probationem que ita aliis qui fide facere possunt ut ipsi si nihil que
at notius inuenir; in a si argumentum est quod regi dubie faciat quidem
id que notius ac probabilius esse oportet quam illud est quod probatur; ne

† at que ^{he} maxime et principales uacentur;

necesse est ut argumentis omnibus illa maxima fide tribuantur quae a per se
nota sunt ut alicuius probatione non egent sed huiusmodi propositio a liquo
tione quidem intra argumenta breuiter continetur aliquid tamen uero extra
posita argumenta uires supplet ac perficit; omnis igitur locus est maxima
rudi differentia e propositio aut ab his ducantur necesse est terminis qui
in quaestione sunt proposita praedicato scilicet atque subiecto aut ex
trinsecus adsumantur; aut horum mediu atque inter utrosque uersan
tur; eorum uero locorum quibus hic ducuntur terminis de quibus in quaestione dubi
tatur duplex modus est; unus quidem ab eorum substantia alter uero ab his quae
eorum substantia consecretur; huius uero quia substantia a sunt in sola definitione con
sistunt; definitione enim substantiam monstrat et substantia e integrum demonstra
tio definitione est sed id quod dicimus praefaciamus exempli gratia omnis uel quae
tionum uel argumentationum uel locorum ratio conliquescat; age enim quae ratur
an arbores animalia sint fiatque huiusmodi syllogismus; anima est sub
stantia animata sensibilis non est arbor substantia animata est sensibilis igitur
arbor animal non est; hic quaestio de genere est utrum enim arbores
sub animalium genere ponendaesint; queritur locus qui in uniuersali
propositione consistit; hic uero generis definitione non conueniat id est cuius
eadem definitio est species non est; locus superioris differentia qui locus in hilo
minus in uniuersali ad definitionem uide igitur ut tota dubitatio quaestio
onis syllogismi argumentatione tractata sit. Per conuenientes et congru
as propositiones quae uim suam exprimaet maxima propositione custodi
unt; haec scilicet quae generis definitione non conueniat generis definitione
atque ipsa uniuersali propositio a substantia tractatae; uniuersaliter
termini in quaestione locati sunt ut animalis id est ab eius defini
tione quae est substantia animata sensibilis igitur in ceteris ques
tionibus strictam ac breuiter locorum differentiam commemoratis oportet

tet unius cuiusque proprietate uigilantia animi alacritate percipe
 re huius autem loci qui ex substantia ducit duplex modus separatum
 namque ad definitionem partem ad descriptionem argumenta ducuntur,
 differt autem definitio a descriptione, quod definitio genus ad differen-
 tiam assumit, descriptio uero subiecta intelligentiam claudat, quibus
 dantur accidentibus una efficientibus proprietate uel substantia
 libere per genus conueniens adgregatis, sed definitionesque ab acci-
 dentibus fiunt tam uidentur nullo modo substantiam demonstra-
 re, tamquam sepe uere definitionis supponantur que substantiam
 monstrat illa etiam propositionesque ad descriptionem sumuntur a sub-
 stantia loco uidentur adsumi, uis uero tale sit exemplum, quod ra-
 tur enim analbedo substantia sit, hic queritur analbedo substan-
 tia uelut generi supponatur, dicimus igitur substantia est quod om-
 nibus accidentibus possit esse subiectum, Albedo uero nullis acci-
 dentibus subiacet albedo igitur substantia non est, locus id est ma-
 xima appositio eademque superius, cuius idem definitio uel descrip-
 tio eique dicitur species esse non conuenit, idem quod esse speci-
 es prohibetur genus non est, descriptio uero substantiae albedo non conue-
 nit albedo igitur substantia non est, locus differentia superior ad descri-
 ptione quoadum locum in ratione sub- substantia sunt etiam definitionesque non
 a re substantia sed a nimirum in significatione ducuntur atque ita re idem quae r-
 t- applicantur ut sit, quod utrum philosophiae studendum sit erit argumentatio
 talis philosophia sapientia ac ambobus huius studendum, nemo dubitat,
 studendum igitur est philosophiae hic enim non definitio ^{rei} sed nominis inter-
 pretatio argumentum dedit quod etiam tullius in oratione uis de philosophiae uisus
 est de defensione et uocatur graece quidem onomat hoxoepoc latine autem nominis
 definitio, haec de his quidem argumentis quae substantia terminorum inquit et

one positorem sumunt clari sunt atque bitror patefecimus exemplis. Nunc
 de his dicendum est quod terminorum substantia consequuntur, horum uero mul-
 ti sunt ad diuisionem pluracum sunt quod singulis substantiis aderescunt, abh-
 isis quod cuiuslibet substantiam comitantur argumenta ducis solent autem ex
 toto autem ex partibus autem ex causa siue efficiens siue materia uel fine, et
 est efficiens quidem causa aqua mouet atque operatur ut aliquid explicet, ma-
 teria uero ex qua fita liquidum in qua finis propter quod fit sunt etiam inter
 eos locos quibus his sumuntur quod substantiam consequuntur autem ab effectibus
 autem praeter hos omnes ex commutatis accidentibus quibus circa sunt eum prius locum
 quia a toto sumuntur inspiciamus, totum duobus, dicimus siue autem genus autem
 uel quod ex pluribus, integrum partibus, constat, et illud quidem quod ut genus to-
 tum est hoc modo sepe quaestio, argumenta suppeditat, ut si quaestio
 an uirtus autalis sit fit si illogismus omnium uirtus uel est uirtus autem
 uirtus est uirtus igitur uel est, id quaestio de accidentibus idem an acci-
 dentibus uirtus uelitas, locus his qui in maxima opposita one consistat, quibus
 generibus sunt et species, huius superior locus a toto, idem a genere uir-
 tute scilicet quae uirtus est genus est, rursus sit quaestio an humanae
 res pro uidentia regantur, dicimus si mundus pro uidentia regitur ho-
 mines autem pars mundi humane igitur res pro uidentia reguntur, ques-
 tio de accidentibus, locus quod toto uenit id congruit etiam partibus, supremus lo-
 cus a toto idem ab integro quod partibus constat, id uero est mundus qui homi-
 num totum est a partibus, etiam duobus, modis argumenta nascuntur, autem
 unum a genere a partibus, quae si species autem ab integro idem totum quae par-
 tes autem proprio uocabulo nuncupantur, et de his quidem partibus, quae
 species sunt hoc modo sit quaestio an uirtus mentis bene constituta
 res sit habitus quaestio de definitione id est an habitus bene con-
 stitutus mens uirtus sit, de definitione non est sic si uirtus a fortitudine mo-
 + faciemus itaque, ab speciebus, argumenta

+ corruptionibus
 aut ab usibus

deratio
 rem quae
 ruerunt
 in se id
 riperatio
 et pruden
 teret sed
 dubitatio
 uirtus
 et in qua
 ut si de al
 ramanun
 danda l
 mus qu
 ab una
 stantia
 idem quod
 pponam
 ne si ma
 rianis ex
 ubi quae
 te ex pla
 ruit cum
 2. mouit
 ruf a toto
 ueruerit
 rignit

deratio atq; prudentia habitus bene constitutae mentis sunt haec cau-
tem quatuor uirtutum uelut generis subiciuntur, uirtus igitur bene consti-
tuta mentis est habitus, maximam propositio quod enim singulis partibus
inest idem totum inest necesse est, argumentum uero a partibus id est a gene-
ris partibus quae species inducuntur, iustitia enim fortitudo modestia
et prudentia uirtutis species sunt. Item ab his partibus quae integri par-
tes esse dicuntur inuestigatio an sit utilis in medicina haec in accidentis
dubitatione constituta est dicimus igitur si de pelli morbos salutem quae ser-
uari mederi quae uulneribus utilis est igitur medicina sepe autem
etiam quae libet parua ^{partis} et uelut argumentationis firmitas constat hoc modo,
ut si de aliquo dubitem an sit liber si uel centum si uel testamenta uel iudic-
ta manus si uel se monsi femus. Liber ostensus est ^{at} quae alia e partibus erant
danda libertatis, uel rursum si dubitem an domus quod minus pro se pro ciuili
mus quoniam non est in a uel tectum uel parietes uel fundamenta de sunt,
ab una rursum parte factum est argumentum, oportet autem non solum in sub-
stantiis uerum etiam in modis et partibus, quantitatibus totum partibusque respicere,
idem quod dicimus aliquando in toto pro parte, rursum si simpliciter aliquid
proponamus in modo totum est sic in diectione alia qua pro parte sit in modo,
ita si in diectione si aliquid qua quantitate totum diximus si aliquid qua
tatis excerpimus quantitates ponimus partem eodem modo et in loco quod
ubique est totum est quod alia ubi pars, horum autem omnium communiter den-
t ex epla atoto ad partem secundum te pus si deus semper est a parte ad to-
tum secundum modum si animalia quomodo mouetur et simpliciter mouet
et mouet autem cum ras cum uniuersaliter igitur et simpliciter mouet, rur-
sum atoto ad partem in quantitate si uerum in omnibus a pollo uate se est,
uerum est pro r^uomanos superare, rursum in loco si deus ubique est et eth-
ic igitur est, sequitur locus qui inducuntur a causa sunt uero plures cause

plis Nunc
uerum
ab
caus
uel
lice
etiam
fectu
ipri
renu
genus
questio
na aut
anac
que
reur
anae
it bo
maur
remus
quiboni
ur, aut
us quipar
parabque
neconsta
benecon
tudon

Idest qui uel ^{pⁱ} principiu prestant motus atq; efficiunt uel specieru for-
mas subiectas suscipiunt uel propterea saliquid uel quae cuius libet forma est argu-
mentu. Igitur ab efficiente causa ut si quis iusticia naturalis uel dicitur
dicat congregatio hominu unat² ali se ^{qⁱ} iusticia uero congregatio homi-
nu fecit iusticia igitur naturalis est, questio de accidenta maxima ppo sitio
quoru efficientes ^{qⁱ} causas naturales sunt; ipsa quoque sunt naturalis locus
ab efficientibus, quod enim unius cuius ^{qⁱ} causa est, rursum si quis mauros armanona
^h bere contendat dicitur idcirco eos minime armis ut qui ab his ferru desit, maxima
sae est; ppositio uero materiae est et ex materia efficiat deficit. Locus a materia utruq;
ueroid est ex efficientibus atq; materia unonimine a causa dicitur, q; enim id
q; deficit atq; id q; operati factu suscipit eius rei efficiat causa; sum rur-
sus a fine sit ppositu a iusticia bona sit, fiet argumentatiotalis, si beatu
est se bonum est et iusticia bona est, hie est enim iusticiae si finis ut quis secundu
iusticia abe attitude pducatur, maxima ppositio cuius finis bonus est ipsu
quoy bonu est, locus a fine ab eo uero que cuiusq; forma est ita non potu se uolare
daeda l^o m quonia nul la snat² ali forma pⁱmas habuisset, maxima ppo
sitiota m tu que que pos sequantur forma pⁱmas, locus a forma ab effec-
tib; uero et corruptionib; et uisib; hoc modo, na si bonu est domus et con-
structio bonum est bonu est domus, rursum si mala est destructio domus
bona est domus et si bona est domus mala est destructio domus et si bonu
est equitare bonu est equus et si bonus est equus bonus est equitare, est au-
te primu quide exem plū a generationibus q; dide ab effecabus uoca-
ri potest, secundu a corruptionib; tertiu ab uisibus, omniu autē ma xime
ppositiones cuius effectio bona est ipsu quoque bonu est et e conuerso et
cuius corruptio mala est ipsu bonu est et a conuerso et uisus
bonus est ipsu bonu est et e conuerso, a com muniter autē accidenti b;
argumenta fiunt quotiens ea sumunt² acco detia q; re linq; re subiec-
(tum)

Idest efficiente
rem cuius cau-
sae est;

25
Uel non possunt uel non solentur si quis hoc modo dicat sapiens non pa-
nite huius penitentia enim malum factum comitatur quod quia in sapiente non con-
ueniunt penitentia quidem quaerit de accidentibus propositio maxima cum non in
est aliquid in illis atque deus est consequens sine se potest loci sacro
muniter accidentibus expeditur igitur locis his qui ab ipsi terminis in propo-
sitione positus ad summum nunc debet dicendum est quod licet extrinsecus posita
argumentata tamen quaestionibus sumministrant; huic uero siue extrinsecus iu-
dicio uel ex similibus uel a maiore uel a minore uel a proportionem uel ex o-
positis uel extrinsecus summatione; Et ille quidem locus qui re iudicium tenet
huiusmodi est id dicamus esse quod uel omnibus iudicant uel plures ethi uel sa-
pientes uel secundum unamquamque artem paenitentia serudita; huius exem-
plum est celum esse uolubile quod ita sapientes itaque in astrologia docu-
simus iudicauerint quod de accidente propositum quod omnibus uel plu-
ribus uel doctus iudicatur hominibus; et contra dicitur non posse; locus autem
iudicio a similibus uero hoc modo si dubitetur an homini proprium sit
esse huiusmodi dicimus similitudinem esse quoque quadrupes est homini huiusmodi
non est autem equus quadrupes proprium non igitur homini proprium
huiusmodi quod de proprium maximum propositio si quod similitudinem inest non
est proprium eidem quod de quo quod sit esse proprium potest loci a similibus;
hic uero in geminam diuiditur hec enim similitudo autem in qualitate autem
in quantitate consistit; sed in quantitate paritas sumitur cupatur id est equa-
litas; ut si ab eo quod est magis si quaeratur an sit animalis definitio
tunc quod ex semoueri possit dicimus si magis oportet esse anima-
lis ad definitionem quam naturaliter uiuat quod ex semoueri possit non
est autem haec definitio animalis quam naturaliter uiuat nequaquam quaerit
minus uideat se definitio quod ex semoueri possit animalis definitio esse
putanda est quaerit de definitionem propositio maxima si id quod magis

in esse uidebitur non in esse nisi in aliquid quod minus inesse uideatur
Locus ab eo quod est magis a minoribus uero conuerso modo dicitur nam si est h
omnis definitio animal gressibile hyperesca quod minus uideatur et se defini
tio hominis quod animal rationale mortale sit quod definitio est hominis
quod dicitur animal gressibile hyperesca definitio hominis animal rationale
mortale quod definitio est definitio nemaxima oppositio si dicitur minus uideatur inesse
se inesse et id quod magis uideatur inesse inesse multitudine diuersitate
Locus sunt ab eo quod est magis a minoribus argumenta ministrant
uero quod in expositione topicorum aristotelis diligentius persequi sum
mus ite ex proportionibus sed quaedam abitudi
nis comparatio quod est de accidenti apporitione quod in quaque re euenit id
in eius proportionali euenire necesse est; Locus a proportionibus ex oppo
siti fuerit multiplex locus est quatuor enim sibi in se opponuntur modis
autem ut contraria aduerso se se loco conuersitate respiciunt aut ut
priuatio et habitus aut ut relatio aut ut adfirmatio et negatio quod
rudi discretionibus in eo libro quod de decem predicamentis scriptus est
commemoratae sunt ab his; hoc modo argumenta nascuntur a con
trariis; si quod ratio an sit uirtutis proprium laudari dicam nime quoniam
ne uirtus quod uirtutis; quod est de proprio maxima oppositio quoniam
contrariae contraria conueniunt; locus ab oppositis id est ex contrariis aut
si sit in questione positum an sit proprium oculis habentium uideri dicam
nime; eos namque quod uident alia se etiam cecis se contingant nam in quibus est habi
tus in eis de poterit esse priuatio; et quod est proprium non potest a subiecto
discedere; et quoniam ueniente cecitate uisus abscedat non est se proprium
oculos habentium uideri conuenit; quod est de proprio propositu
o ubi priuatio adesse potest et habitus proprium non est; locus ab oppo
sitis secundum habitum a priuatione rursus sit in questione positum
ut si quod ratio an sit in intellectu quod in auitatibus; magistratus de auitatibus minime quoniam
nauibus; quod est gubernator sicut per se quod est in proportionibus ut esse gubernator habet ad nauem
gubernatorem ad nauem; hoc autem locus dicitur habere quod est in libro; dicitur ibi enim unum
cuiuslibet alii comparatur in proportionibus uero non est similitudo rerum

patris sit propriū creatorē esse dicitur recte uideri quia filius est proprium
 pro creatū esse; ut enim sese habet pater ad filiū ita pro creator ad pro
 creatū quae sitio de proprio proposito maxima ad se referuntur propria
 et ipsa ad se referuntur locus abrelatiuis oppositis sit in quaes
 tione positū an sit animalis propriū moueri negem quia nec in animan
 tiquidē est propriū non moueri quae sitio de proprio proposito maxima op
 positōrū opposita est se propria oportere locus ab oppositis secundū
 affirmationē ^{ne} negationē; moueri enim et non moueri secundū
 affirmationē ^{ac} negationē quae si bimet opponuntur extran
 sumtio ne uero hoc modo sit cū exhibet terminis in quibus quae sitio confirmata est
 ad aliud quidā notū dubitatio transferatur adque ex eius phatione ea
 quae in quae sitio ne sunt posita confirmantur; ut socrate scū quid possit in
 uno quoque iustitia quae eret et omnē tractatū ad reipublice transferunt
 magnitudine adque ex eo quod illi efficeret in singulis reuā ualere firma
 ut quod locus a toto forsitan ē uideretur; sed quoniam non in heret in his de
 quibus pponitur terminis et se dextra posita est hoc tantū quia nota
 uidetur a sumitur idcirco extrasumtionē loci si dconuenientia uoca
 bulo nuncupatus est; si uero haec transsumtio et in nomine quotiens
 ab obscuro uocabulo ad nouus argumenta transferatur hoc modo
 ut si quae sitio an philosophus in uideat sitq; ignotū quid philosophus
 significet nomen dicemus ad uocabulū nouus transferentem non in u
 dere quis sapiens sit; nouus uero est sapientia suocabulū quā philosophi
 ac deus quidē loci qui extrinsecus adsumuntur idonea dicitur est
 nunc de mediis disputabitur; medi enim loci sumuntur uel ex ca
 su uel ex coniugata uel ex diuisione nascente scāsius ē alicuius no
 minis principalis inplexio in aduerbiū ut a iustitia in flectitur ut
 te casus sit ē iustitia quod dicitur nisi iustitiae aduerbiū; coniugata uero dicitur

quae ab eodē diuerso modo ducta fluxerunt ut a iustitia iustū, hec igitur
inter se et ipsa iustitia cōiugata dicuntur ex quibus omnib; in prompta
sunt argumenta. Nam si id quod iustū est bonū ē et id quod iustū est bonū ē et qui
iustū ē bonū ē et iustitia bona ē, hec igitur secundū propriam nominis similitu
dinē consequuntur, mixta uero loci appellatur quāsi de iustitia que
ritur et a casu uel a coniugata sargumta ducuntur neque ab ipsa
pprie atque coniuuncte neque ab his quae extrinsecus posita uiden
tur trahi sed ex ipsorum casibus, id est quaedam ab ipsis leui immutatione
deducta, ⁱⁿ iure igitur hic loci mediū inter eos quae ab ipsis et eos qui sunt ex
trinsecus conlocantur. Restat locus ad diuisionem qui tractatur hoc
modū omnis diuisionem uel negationem fit uel partionem fit, ut si quis ita p
nuntiet omne animal aut habet pedes aut non habet partionem
uero uel ut si quid diuidat omnis homo aut sanus aut aeger est fit
aut uniuersa diuisionem uelut generis in species uel tota in par
tis uel uocis in ppria significatione uel accedentis in subiecta
uel subiecta in accidentia uel accidentis in accidentia aquo
rū omniū uerborū in meo libro diligenter uel explicauit quē de diu
sione cōposuit atque idcirco ad horū cognitionem congrua
petantur exempla, fiunt uero argumentationes p diuisionem
tūmea segregationem q; p negationem fit tūmea q; partionem q; qui
his diuisionibus utitur ut directam a ratiocinationem contendat aut in ali
quid impossibile ad que inconueniens ducunt atque ita id quod relinquantur sus
admittunt q; facilius quis q; cognoscet si prioribus analitici operā dedit,
horū tamen in p sensu tali a prestabunt exemplā notitia q; sit in ques
tione ppo. sōtū an ulla origo sit tēporis, qd qui negare uolet id
nimirū ratiocinationem firmat, nullo modo est sortū id que
directam ratiocinationem non s̄abit hoc modo, quoniam nisi dur

Aeternus est idem paulis per argumenti gratia concedat mundus uero si in
 e tempore et se non potuit, ^{pus} tē quoque est aeternum sed quod eternum est caret
 originem; tempus igitur originem non habet; at si per impossibilitatem idem de
 sideretur ostendatur hoc modo, si tempus habet originem non fuit semper tem
 pus; fuit igitur quando non fuit tempus sed fuit. ^{se} significatio est temporis; fu
 it igitur tempus quod non fuit tempus; si fieri non potest, non igitur est ullum prin
 cipium temporis positum namque ut ab ullo principio coepta inconueniens quidam
 atque impossibile contingit fuit se tempus quando non fuit tempus; dicitur igitur ad te
 ram par tempus quod originem caret, sed haec quae ^{negatione} negatione diuisio est
 cum pereamque libertas argumenta sumuntur ne quid fieri ut utrumque sit quod
 ad firmatione et negatione diuiditur, itaque sublato uno alterum manet
 positioque altero reliquum tollitur uocatur que hic ad diuisionem loci in medius
 inter eos qui ab ipsis ducuntur adque eos qui extra in secus adsumuntur; quoniam
 quaeritur an ullatēporis sit origo sumitur quidē esse originē et ex eo per propri
 am consequētia ad ipsa quae queritur sit impossibilitas et mendacium illogis
 mus quo conclusio creditur ad prius quod uerū esse necessē est, si quidē id quod
 ei oppositū est ad impossibile aliquid inconueniensque perducatur, itaque
 quae ex ipsa re de qua quaeritur fieri illogismus id est quasi ab ipsis locis
 est ductus quoniam uero non in eo permanet sed adpositū redit quasi extra in se
 cus sumitur, idcirco igitur hic ad diuisionem loci inter utrumque medius
 conlocatur, at uero ubique ex partatione sumuntur multipliciunt modo, ali
 quotiens enim quae diuiduntur simul esse possunt, ut si uocē in significatio
 nes diuidamus omnes simul esse possunt, uel ut iudicimus amplectar
 aut actionem significant aut passionē, utrumque simul significare potest
 aliquotiens uel ut in negationis modo quae diuiduntur simul esse non pos
 sunt ut aut sanus est aut eger, sit autem ratio cōmatio in priorē quidem
 modo diuisionis tum quia a omnibus ad est quod queritur uel non adē.

tūc igitur
 in prompta
 hinc et equi
 nulli similitu
 fita que
 ue ab ipsa
 posita uide
 mutatione
 u sunt ex
 tatur hoc
 quis ita p
 partione
 re est fit
 u in par
 bue tu
 a quo
 di
 gna
 tionem
 onē d qu
 at a e mali
 am tur si
 per adē d
 qm quet
 uolē id
 u id que
 a mutidat

Tum uero idcirco alicui ad se se ^{uel} non ad se sequo datus ad sit aut minime
nec in his explicandis diutius laboramus, si priores resolutoris uel to-
pica diligentius ingenium lectoris instruxerunt, ^{et} nā si quaeratur
utrum canis substantia sit atque haec diuisio canis uel latrabilis a-
nimalis est uel marinae ^{uel helu} uel caelestis fidei in nomine
monstraret, quae singula et canē latrabile substantiā esse mari-
nā quoque uel ^{lib} et idus substantiae posse supponi monstrauit ca-
nē esse substantiā, atque hic quidē ex ipsis in quaestione opposita si de-
bitis argumenta taxisse, ^{lib} in illo quibus sanus
est aut aeger sed sanus est non est igitur aeger, sed sanus non est aeger
igitur est, uel ita sed aeger est sanus igitur non est, uel ita sed aeger non est
sanus igitur est, ab his quae sunt extra se cum sumptis est illogismus id
est ab oppositis idcirco ergo totus hic ad diuisionem locus inter utrosque
medius esse prohibetur, quae sine negatione sit constitutus aliquo modo
quidē ex ipsis sumitur aliquo modo uero ab exterioribus uenit, si
uero a partitione argumenta ducunt nunc quidē ab ipsis nunc uero
ab exterioribus copia praestant ^{et} ex grege quidē Themistudiligentis-
simis scriptoris ac lucidiet omnia ad facultatem intelligentiae reuocari
ut talis locorum uideat esse partitionem: cum ita sint breuiter nihil locorum di-
uisionem commemoranda esse ut nihil ^{praeterea} praeterea relectum esse mon-
stratur quod non in traē amplius inclusum: de eo enim in qua libet quaestione
dubitata ^{id} idta firmabit argumentis uel a uel ex his ipsis sumantur quae in ques-
tiones sunt constituta uel extris se cum ducantur uel qua si in consensu horum
posita uestigent ac praeter hanc quidem diuisionem nihil extrinueniri potest,
sed si ab ipsis sumit argumentum aut ab ipsis uel esse substantia sumat
aut ab his quae a consensu sequuntur aut ab his quae in se parabiliter accidunt uel eis ad-
haerent et ab eorum substantia separari seu iungi quae uel non possunt uel non

salentq; ^{ue} roa beoū substantia ducunt ea aut descriptaone aut in d^finitione
 sunt et preter haec cano minis interpretatione q; uero ea uel ut substantia continen
 tia con se quunt alia sunt uel generis uel differentiae uel integre forme uel
 specierū uel partū loco circae aq; inquirant ad sistant^{te} uel causae
 uel fines uel effectus uel corruptiones uel usus uel quantitas uel tēpus uel sub
 sistendi modus qd uero ppriae inseparabile uel adhaerens accidens nunc cu
 pat id incommuniter accidentibus numerabilis et pter haec quidam uel cui
 quā in eis se possit non potest inueniri; ^{bi} qui ita positus inspiciamus nunc e
 os locos quos dudū extr^{is} secus pronuntiabamus ad summae enim q; extrinse
 cus adsumunt non sunt ita separata atq; disiuncta ut non aliquo modo
 quasi regione quadam aq; quaerunt aspiciant nam et similitudines
 et opposita ad ea sine dubio referunt quisimilia uel opposita sunt licet iu
 re atq; ordine uideant extrinsecus conlocata sunt autē haec similitudo
 oppositio magis ac minus reuudū in similitudine enim tū rei similitu
 doū pportio nis ratio conuenit^z omnia enim similitudine in tenent op po
 sita uero in contrariis in priuationib; in relationib; in ne
 gationib; constant comparatio uero maioris ad minus q; dā quasi simili
 tudis similitudo est rerū em p se similia in quantitate discretio maius fa
 ctac minus qd eni omni qualitate omniq; ratione disiunctū est id nullo
 modo poterit comparari; extrinsecus uero iudicio q; sunt argumenta quasites
 amomū p bent et sunt inartificiales loca atq; omnino disiunctū ^{nec} tū em po
 tius qua opinione iudiciū q; sectantes transiūtionis uero locū hunc qui
 dē inaequalitate nunc ue in maioris in minoris uel comparatione cōsistūa
 emmad id quod est simile aut ad id qd maius aut minus sit argumen
 torū ratio nūq; transiūto hū uero loca quos mixto se se p diximus
 aut excasib; aut exconiugatis aut exdiuisione nascunt; in quibus
 omnib; consequentia et repugnantia custo dit se dea quide q; ex d^fsi

ca ut in me
 coris uel to
 ueritatis
 tabula
 mende
 esse mari
 nā uerita
 ostia uide
 canus
 in ueritate
 gnon est
 ogmū fid
 er ut r q
 aquo modo
 b uenit
 si non uen
 diligenti
 re ueritat
 locorū
 tū em p
 det quō
 tur quē
 on fū d horum
 am ueritat
 ncia sumā
 uel en fad
 ant uel non

nitione uel genere uel differentia uel causis argumenta ducun-
ducant demonstratiuis maxime syllogis mis uires atq; ordi-
nē subministrant re^uerſissimi libi ac dialecticis atq;
huius loci maxime in eorū substantia sunt de quibus inuestigari du-
bitat apud uos sac simpliciter reliqui uero ad hyperbolicos et con-
ditionales respiciunt syllogismos, expe^uditis igitur locis et diligen-
ter tādē definitione quā exemplorū etiā luce patefactis dicen-
dū uidet quomodo huius loci maxime sint differentiae et oppositiōnū.
idq; breui neque enī longa disputatione res^o et o^o nes enim ma-
xime oppositiōnes uel definitiones in eo qd sunt in eo non differunt sed in eo
qd hae quidē ad definitionem illam uel genere uel alia eueniant ab
aliis locis et his uel differre^o q; earū differentiae et edicuntur.

**THEMESTII EXPLICIT LOCIDIALECTICI
NUNC AD RHETORICAS UENIAMUS
RHETORICA ORATIO HABET PARTES SEX, PROEMIUM**

qd exordium est narrationem parationem confirmationem reprae-
sentationem perorationemq; partis instrumentis rhetoricae facultatis
quonia^u abet hōc a omnibus suis speciebus inest eis de in e^o uel in e^o
ea q; pagunt ad ministranda utaq; et in iudiciali genere causa rōne necessari
us est oratio prohemium et narratio rationis atq; ceterorū et in demonstratiuo deli-
beratiuoq; necessaria sunt opus autē rhetoricae facultatis docere et mo-
uere qd nihilominus his idem feret ex instrumentis id est orationis partibus admi-
strat partes^{autē} rhetoricae quonia^u partes sunt facultatis si ipse quoq; orationis^{ca}
partibus quasi instrumentis utentur atq; ut in operentur eis de in e^o uel in e^o
ordis nisi quinque in supradictae rhetoricae partes ut in ueniā de loquā
disponat meminerat p^o nuntiet nihil^o oratore eodēq; modo et reliq; fere
partes instrumentis si habeant omnes rhetoricae partes frustra sunt.

huius aut facultatis effectus orator est cuius est officium dicere adpositae
 ad persuasionem; si enim in ipso quidem benedixit se id est dixit se adpositae ad
 persuasionem; in altera uero per suasisse neque enim si quae impediunt ora
 torem quominus persuadere factus officio finis non est consecutus, sed his quidem
 qui officio sunt contiguus et cognatus consequitur factum officio; his uero qui
 extra est saepe non consequitur neque tamen rethoricam suam sine con
 tentam honore uacua aut; haec quidem ita sunt mixta ut rethorica in sit
 speciebus species uero in sit causis. causarum uero partes. status esse dicun
 tur. Quos etiam aliis nominibus tum constitutiones tum quaestiones nomina
 relinquit; qui quidem diuiduntur ita ut rethorica quoque natura diuisa est sed a
 principio quaestionum differentia a se diuiduntur quoniam rethorice quaestio
 nes scilicet cum instanti in uoluntate sunt; omnes autem in scripta aliquid conuen
 uentia uersatur aut praeter scriptum ex re ipsa sumunt contentio
 nis exordium et ille quidem quaestiones quae in scripto sunt quinque
 modi fieri possunt; uno quidem cum in scripto uerba defendit et ille
 sententiam atque hic appellatur scriptum et uoluntas; alio uero si in
 ter se leges quadam contrarietate dissentiant quarum ex aduersa
 parte defendunt faciunt controuersiam atque hic uocatur sta
 tus legis contrariae; tertium cum scriptum de quo contenditur
 sententiam claudit ambigua haec suo nomine ambiguitas nuncupa
 tur; quarto uero cum in eo quod scriptum est aliud non scriptum intel
 ligitur quod quia praetio cinatione et quando est illogismus conse
 quentia uesugatur ratio cinationis uel illogismus dicitur
 quinto cum sermo scriptus est cuius non facile uis ac natura cla
 rescat nisi definitione detecta sit hic uocatur finis in scripto
 quosomnis a se differre non est nostri operis uerum rethorici
 demonstrare; haec enim specularanda doctis non rudibus discen

uentaduon
 res atq; or
 alectio atq
 que sine di
 hencos et an
 locis et digne
 actis dicen
 aepositionu
 nes enim
 trum sed in
 ueni apud
 uentur
 CTICI
 S
 NIUM
 e repra
 facultas
 pous in
 quam hie
 unecessari
 ratiuode
 loceret mo
 para b ad m
 ite ad to
 oporationi
 meru na in
 ita loqui
 religi fer
 uera sunt

da proponimus quamuis de eorū differentia in topicorū commentis per
transitū disseruerim earū autem constitutio nūquaepreter
scriptū in ipsarum iterum contentione sunt positae ad differenti
ae segregantur ut iterum quoque ipsarum natura diuisa est;
in omnem in rethorica quaefuone dubitatur an sit quid sit qua
lesit; et propter haec an iure uel more possit exerce ri iudiciū
sed si factū uel res quae intenditur ab aduersario negatur, quae
tio est utrum sit ea quae coniecturalis constitutio nominatur,
quod si factum quidem esse confitetur sed quid nā sit id quod fac
tum est ignoretur quoniam uis eius definitionem monstranda est, si nā
uadicitur constitutio ac si et esse confitetur et de re idē finitōne
conueniat sed quale sit inquiratur tunc quia cui generis subici
debet ambigitur generalis qualitas nuncupatur, in hac uero
questione et qualitas et quantitas et comparationis ratio
uersatur, sed quoniam de genere quae sit est secundū generis formam in
plura necesse est hanc constitutionem membra distribui, omni enim
quae sita generalis id est cum de genere et qualitate uel quantita
te queritur facta in duas tribuitur ~~nam~~ partes, nam cuius pre
terito queritur de qualitate proposita aut in praesens aut in fu
turum, si in praetentum iudicialis constitutio nuncupatur,
si praesentis uel futuri temporis teneat quae sita negoti
alis dicitur, iudicialis uero cuius inquisitio praeteritum
respicit duabus partibus segregatur, aut enim in ipso fac
to uis defensionis in est et absoluta qualitas nuncupatur.
aut ex tunc secus adsumitur et adsumti uadicitur constituti
o sed haec in partes quatuor deriuatur, aut enim conceditur
crimen aut remouetur aut referitur aut quod est ultimum in co

parat^z concedi^t crimen cum nullam introducit facti defensio sed uenia
 postulata id fieri duobus modis potest, si de peccatis aut purgetur de peccatis
 cum nihil excusationis attuleris purgas cum fac^{cul} pahis ad scribitur quibus
 et iobuarique non possit tamen persona est in talem in alia constitutione cadit,
 sunt uero haec imprudencia casus atque necesse sita si remouet uero crimen cum ab eo
 quince sit trans ferat in alium sed remotio criminis duobus fieri modo dis potest
 ut causare ferat aut fac^{cul} tum causare ferat cum aliena potestate aliquid fac
 tum est contenti factum uero cum alius aut potius se aut debuisse facere de
 monstret atque haec in his maxime ualent si eius nominis in nos inter dactio
 quod non fecerimus id quod oportuit fieri referat crimen cum iuste in aliquem fa
 cinus commiseris se concedit quonia in his in quibus commisit sum sit in iuris sepe
 fuerit atque id quod intendit meruit pati comparatio est cum propter meliorem utili
 ore uere factum quod aduersarius arguit commiseris se defendit atque haec acce
 nus nunc de inuentione tractandus in se in prius quidem dialecticos dedimus
 nunc ret horicos in primis locos quos ex adtributis persone ac negotio ueni se necesse
 se est persone que in iudicio uocatur cuius dictum aliquid factum uere phendit ne
 gotium factum dictum ue persone propter quod in iudicio uocatur itaque in his duobus
 omnino locorum ratio constituta est, quae enim habent re praehensionis occasio
 ne eadem nisi ad excusableem parte uergunt defensionis copia ministrat,
 exis de enim locis accusatio defensio que consistit in iudicio uocatur persona in iu
 dicio uocatur neque factum dictum ue ullum re praehenditur causa
 esse non poterit nec uero factum dictum ue aliquid in iudicio uocatur pro
 test si persona non existet itaque in his duobus omnino iudicio uocatur
 uersatur in persona scilicet atque negotio, sed ut dictum est per
 sona eque in iudicio uocatur negotium factum dictum ue personae.
 propter quod reus statuitur, persona igitur et negotium suggerere
 re argumenta non possunt de ipsis enim quaestio est de quibus

aut dubitare ad dubitationem fidei facere neque uita; argumenta ue-
ro et ratio re idubia efficiens fidei faciunt aut negotio fidem
ea quae sunt personae negotio adtributa ac si quae de personae ne-
gotio faciat fidei uelut si credatur contra re publica sensu se ca-
tilina qm per sonae uita oru tr pitudine denotata tunc non in
eo qd psonae et in iudiciu uocatur fidei negotio facta sed in
eo qd ex adtributis psonae quanda suscipit qualitate sed in re-
ruo doctariis conliquiscat de circustantiis arbitrores sedi-
cendu circustantiae sunt quae conuenientes substantia con-
quae fionis efficiunt nisi enim sit qui fecerit et quod fecerit
causa que cur fecerit locus tempus que quo fecerit modus etiam con-
facultas quae si desint causa non statuit haec igitur circustan-
tia si geminaciter oparatur ut ea que e quis circustantiam
in adtributis psonae ponat reliqua uero circustantia si in adtribu-
tis negotio constituat et primum quid e excircustantia seaque
est quis quae personae adtribuit secat in undecim partes no-
men ut uerba inatur aut barbarus uictus ita amicus nobiliu
psona ut diues fuidiu ut geometra casus ut exul affectio ut
mans habitus ita sapiens consiliu facta e orationis seaque extra
illud factu dictuq; sunt qd nunc in iudiciu de uocatur reliqua
uero circustantia q; sunt quid quur quando ubi quomodo qui
bus auxiliu in adtributis negotio ponit quid et q; iur dicens conti-
nentia ac uipsonae negotio quur in causa constituen se a enim causa
e uniuersa uisq; facta propter quae facta e quid uero secat in quatuor
partes in summa facta ut parentis occisio ex hac maxima e locus sumit
aplificationis ante factu ut concitus ita puit gladiu dicit uehe-
menter percussit p; factu in abdita se peluit q; omnia ac uis facta

tamen qm ad gestu negotii de quo que ^{rit} pertinent non sunt ea facta
que in attributa persona enumerata sunt, illa enim ex parte negotii
um qd ex utroque persona in forma fidei negotii praestant
de qua versatur intentio, haec uero facta que continentia sunt
cum persona negotii ad ipsum negotium de quo queritur pertinent postre
mas uero quae tunc circumstantia si cetero ponit in gestu negotii
iquae est secundum partem ad tributorum negotii et ea quae de circum
stantia que est quando diuidet in tempus ut modo et fecit et moc
casionem ut cunctis dormientibus secum uero circumstantia que est
ubi locum dicitur in cubiculo fecit quomodo uero ex circumstan
tia modum ut clam fecit quibus auxiliis circumstantia facultatem
appellat ut cum multa exercitu quorum quidem locorum et si ex circū
stantia naturalis discretio clara est non tamen beniuolentius
faciemus si ueriores ad se differentias ostenda mus, nam cum
ex circumstantiis aliam in nullius propositis esse continentia cum ipso ne
gotio alia uero in gestu negotii atque in continentibus cum ipso
negotio illud ad n^{me} uero locum quem appellauit dicitur ex ipsa
plationis significatione idem uidetur esse locus, hic dicitur in que
in gestu negotii sed non ita equi ad dicitur illud qd est eotempore
admissum est dicitur si respicitur ut passim in gestu negotii uero ne
gotii ea sunt que et ante factum et dicitur et post factum qd ges
tu est continentia in omnibus enim tempus locus occasio modus facul
tas inquiritur, rursus dicitur factum est qd administratur est ne
gotium quae uero sunt in gestu negotii non sunt facta sed fac
to adherent, in illis enim tempus occasio locum modus facultas est
facta esse consentit sed ut dicitur est que cui libet factum adhe
rentia sunt ad qm in nullo modo derelinquantur quia quaedam

argumentum
negotio fidei
ad personam
ad sensu
tunc non in
factum sed me
te sed ut re
uero sed
fian con
od fecit
luten con
cum stan
istam
n ad tribu
tue que
re no
nobiliu
uota
ue extra
re reliqua
modo qui
licentia
im causa
tanquam
et locum sumit
uistue
sim facta

ratione subiecta sunt ipsi quod gestu est negotio, ut ea quae sunt in gestio-
ne negotii sine his quae sunt continentia cum ipso negotio esse possunt;
potest enim locus et tempus et occasio et modus et facultas fac-
ticius libet intellegi etiam si nemo faciat quod illi loco uel te-
pore uel occasione uel modo uel facultate fieri possit, itaque
etiam quae sunt in gestione negotii sine his quae sunt continentia cum ipso ne-
gotio esse possunt, illa uero sine his esse non possunt, factum
enim praeter locum tempus occasionem modum facultatem quae es-
se non poterit atque haec si quae in attributa personae ac nego-
tio consistant uel ut in dialecticis locis ea quae in ipsis cohe-
rent de quibus queritur, reliqua uero quae uel sunt adiuncta ne-
gotio uel gestu negotii consequuntur talia si qualia in dia-
lecticis locis ea quae secundum themata huiusmodi de partem
rei substantiam consequuntur partem sunt extra se ut partem
uersantur mediis, secundum Ciceronem uero inter affecta nu-
merata sunt uel extra se ut posita sunt enim adiuncta ne-
gotio ipsae etiam quae fide faciunt quae sunt affecta quod
tam modo ad id de quo queritur respiciunt negotium quod de
agitur hoc modo, nam cum circumstantiae septem quae in
attributa personae uel negotio numeratae sunt haec cum
coeperit comparari et quasi in relatione uenire si quid
ad se continentem refertur uel ad id quod commune est aut
species aut genus aut si ad se refertur quod ab eo longissimi mediet
contrarium ac si ad finem suum atque exitum refertur re-
uenit, et eo de quoque modo ad maiora et minora et pari-
a comparantur atque omnino tales loci in his quae ad aliquid
considerantur nam cum uisum minus uisum simile aut aequae

agnum aut disparitatum accedunt circumstantiis que in adtributis
 negotio atque personae numeratae sunt ut diu ipsae circumstantiae
 alius comparantur si at ex utrumque argumentum facti dicitur quod in u
 dicuntur abitur, distat aut ad superioribus quod superioribus loci uel
 facta continebant uel facta sita ad aerebant ut separata non
 possint ut locus tempus et cetera quae esse sum negotium non
 relinquunt hec uero que sunt adiuncta negotio non inherere
 ipse negotio sed accedunt circumstantiis et tunc demum argu
 menta praesentant cum ad comparationem uenerint sumunt ue
 ro argumenta non ex contrarie tate sed ex contrarietate et non ex
 similitudine sed ex similitudine ut appareat ex relatione sumi argum
 ta in ad hunc casu negotio et ea esse adiuncta negotio quae sunt ad
 ipsum de quo agitur negotium affecta, consequitio uero que praes
 quartae eorum quae negotio adtributa sunt neque in ipsis in
 est rebus neque rerum substantiam relinquunt neque ex com
 paratione repperiuntur sed rem gestam uel ante cedunt uel
 etiam consequuntur atque hic totus locus extrinsecus est,
 primum enim queritur id quod factum est quonominis appellari
 conueniat in quonon dicitur sed de uocabulo laboratur quidem inde
 auctores eius facti et in uentio nis conprobatores atque aemu
 lid totum ex iudicio et quodam testimonio extrinsecus posito
 ad subsidiu confluit argumentum deinde et quae eius sunt ex
 consuetopactio iudicium scientia artificiu deinde natura
 eius se uenire uulgasolent anim solent et raro homines fid
 sua auctoritate conprobare an offendere in his consueuerint
 et cetera que facta aliquod similiter confestim aut inter
 uallo solent consequi quae necesse est extrinsecus posita.

ad opinionem magis tendere quam ad ipsam rerum naturam, ita
que in hec quatuor licet negotiis adtributa diuidere ut in par
tum continentia cum ipso negotio quae facta esse superius dic
tum est partim in gestione negotii quae non esse facta sed factis
adherentia dudum monstrauimus partim adiuncta negotio
hecut dictum est in relatione ponuntur partim in gestum nego
tium consequuntur, horum fides extrinsecus sumitur ac de
rethoricis quidem locis sicut dictum nun illud est explican
dum quae sicut similitudo cum dialecticis quae uero diuersi
tas quod cum idoneae ac conuenienter que monstrauero pro
positio per se explicetur intentio. Primo adeo ut in dialecti
cis locis sicut thesauri placet alii sunt qui in ipsis haerent de qui
bus queritur alii uero adsumuntur extrinsecus alii uero me
di inter utrosque locati sunt sicut in rethoricis quoque locis
alii in persona atque negotio consistunt de quibus ex ad
uersa parte certatur alii uero extrinsecus sicut in qui gestum
negotium consequuntur alii uero medi quorum proximi qui
dem negotio sicut in qui ex circumstantiis reliqui in gestio
ne negotii considerantur illi uero qui in adiunctis nego
tio conlocantur ipsi quoque inter.

Medios locos postea sunt quoniam negotium de quo agitur quada[m] affectione respiciunt uel si quis ea quidem quae personis adtributa sunt uel quae continentia sunt cum ipso negotio uel in gestione negotii considerantur his similia locis dicat qui ab ipsis in dialectica trahuntur de quibus in questione dubitatur consequentia uero negotio ponat extra in seculum ad iuncta uero inter utrumque constituat ciceronis uero diuisioni hoc modo fit similis nam ea quae continentia sunt cum ipso negotio uel ea quae in gestione negotii considerantur in ipsis haerent de quibus queritur et uero quae adiuncta sunt inter affecta ponuntur, sed ea quae gestum negotium sequuntur extrinsecus **conlocata** sunt, uel si quis ea quidem quae continentia sunt cum ipso negotio in ipsis haerere arbitretur affecta uero esse ea quae in gestione negotii uel ad adiuncta negotio. Extrinsecus uero ea quae gestum negotium consequuntur nam illae perspicuae communitates quod quidam ipsi pene in utrisque facultatibus uersantur loci ut genus ut pars. Ut similitudo ut contrarium ut magis ac minus et communitatibus quidem satis dictum differentiae uero illae sunt quae dialectica etiam thesibus aptis rethorica tantum ad hypothesis uel ad quaestiones informatas circumstantiis adsumuntur, nam sicut in ipsa facultate semet ipsi sunt uersalitate et particularitate distinetae sunt earum loci ambitu & contractione discreti nam dialecticorum locorum maior est ambitus et quam praeter circumstantias si quae singulares faciunt causas non modo ad thesibus uel ad fuerum etiam ad argumenta quae in hypothesis positae eosque locosque excircumstantiis constant daudunt. atque ambiunt, itaque fit ut semper egeat rethorica dialecticis locis dialecticus uero suis possit esse contentus, rethorice enim quoniam causas excircumstantiis tractat ex hisdem circumstantiis argumenta praesumit quas necesse est ab uniuersalibus et simplicioribus confirmari qui sunt dialectica, dialecticus

naturam
ere uisum
superius
sed factu
ta negotio
gestum ne
itur acci
est explicat
uero diu
tra uero p
ndialecti
erent de qu
uero me
que loci
uibus ad
gestum
ximiqu
gestio
inego

uero qui prior est posteriore non eget nisi aliquando in aderta ques-
tio personae ut cum sit in adens dialectico ad probandam suam
thein causam cum sit in adens induit tum de murthorici sitatur. Locis sitaque
indialecticis locis sita conuigita genere argumeta sumuntur id est ab
ipsa generis natura sed in rethoricis ab eoque genere quod illigenus est de
quo agitur nec a natura generis sed a re sei licet ipsaque genus est sed
ut progrediatur ratio ex eo pendet quod natura generis ante pre-
cognita est ut si dubitetur an fuerit aliquis ebrius dicitur si re-
selle re uelimus non fuit se quoniam nulla in eo luxuries ates
serit idcirco nimirum quia cum luxuries ebrietatis quasi quoddam
genus sit cum luxuries nulla fuerit ne ebrietatis quidem fuit sed hoc pen-
de re altero que enim luxuries non fuit ebrietatis se non potuit ex
natura generis demonstratur quod dialectica ratio subministrat un-
de enim genus abest inde etiam species abesse necesse est quoniam ge-
nus species non relinquit et de similibus quidem et de contrari-
is eodem modo in quibus maxima similitudo est inter rethoricos
ac dialecticos locos dialectica enim ex ipsis qualitatibus retho-
rica ex qualitate suscipientibus rebus argumentauestigat
ut dialecticus ex genere id est ex ipsa generis natura rethore ex
eare quae genus est dialecticus ex similitudine rethore ex similitud-
est ex eare quae similitudinem cepit eodem modo illa ex contrarietate
hic ex contrario. Memorie quoque condendum est topica oratoribus
dialecticis poetis et utriusque communiter quidem argumenta praes-
tare sed quando aliquid specialiter phant ad rethores poetas uisum
peritos que pertinent quando uero generaliter disputant ad di-
alecticos ad unum manifestum est mirabile plane genus ope-
ris munus potuisse colligi quic quid mobilitas ac uarietas humane.

mentis insensibus exquirendis per diuersas causas poterat inuenire
 conclusit liberu ac uoluntariu intellectui; na quocumque se uertent
 quas cum que cogitatis in eis inrauerit in aliquideorūque predictasū necesse
 est ut hūmanū cadat in genū; il ludau te cōpetens iudicium nisi eca
 pitularē breuiter quorū labore in latini uel loqui uirē sisse per uenerunt
 ut nec auctoribus gloria sua periret et nobis plenissimere rei ueritatē inno
 tescat; isagogen transtulit patricius boetius cōmentaque eius gemina
 dere linquens categorias idē transtulit patricius boetius cuius cōmen
 tatribus libris ipse quoque forma uir; per hermenias supra memorat
 us patricius boetius transtulit in latino cuius cōmentā ipse dup
 plia minutissima disputatione tractauit; apuleius uero mada
 urenis uisilogis in categorias breuiter enoda uir; supra memo
 ratus uero patricius boetius de sillogismis hypotheticis luci
 dissimē per tractauit; topica aristotelis in libro cicerō trans
 tulit in latinū cuius cōmentā prospectorā que a mator latino
 rū patricius boetius octo libris exposuit; nam et predictus
 boetius patricius eadē topica aristotelis octo libris in latinū
 uertite loquiū; considerandū est autem quod dicitur quia locus se ad tu
^{in hū} latretōca parte liba dicitur quā inter sit inter arte met disciplinā
 ne se diuersitas nominū per mixta confundat; inter arte met discipli
 nā plato et aristoteles pinabiles magistri se culari uel terarū
 hanc disserētiā esse uoluerunt dicentes arte esse abitudine ope
 ratrice contingenti uel que se et aliter habere possunt; disciplina
 uero est que de hūcā que aliter euenire non possunt nunc ergo ad
 mathematica ueniamus in initium: **DE MATHEMATICA**

MATHEMATICA Quam latine possumus dicere doctrinalem scientia est que
 abstractam considerat quantitatem; abstracta enim quantitas dicitur quam
 / intellectua.

uideri que
 an suam
 Locis que
 le ab
 re uel de
 uel esse
 nante pr
 tur si re
 nate
 quod dam
 el h cop
 ot uer
 nstratun
 omange
 ntrari
 ericos
 h
 igit
 eth ore
 sim lud
 rre te
 natorib
 rapra
 et uir
 t addi
 uope
 hūmane